



MŪSŲ KELIAS

№. 34 (43)
1946.VIII.29.
II METAI

Laikraštis lietuviams

Apeliavimas dėl DP teisų netekimo

Kompetingose įstaigose išsiaiškinta, kad kiekvienas tremtinys, kuriam politinio patikrinimo metu atimamos DP teisės, gal tikrinimo komisijos nutarim apskųsti. Skundas turi būti paduotas paties paleistėjo asmens, išdėstant motyvus dėl kurių pašalintais nesutinka su komisijos nutarimu ir pareiškiant atitinkamus įrodymus — pridėdamat dokumentus ar patvirtintus liudytojų parodymus. Išskyrimo iš DP priėžastį reikia sužinoti vietos tikrinimo komisijai. Ten pat sužinotina, ir kam skundai adresuotini bei įteiktini. Patirta, kad skundimos tvarka yra tokia: komisijų nutarimai skundžiami vietos Military Government, šios įstaigos sprendimai — Divizijų štabams, o pastarieji — Armijų štabams. Šia skundimosi tvarka naudotis, kai bus negauta iš komisijų nurodymų apie kitokias skundimosi tvarkas. Išsiaiškinta, kad skunde padavimas sustabdo komisijos nutarimo vykdymą.

Be to, sužinota, kad DP teisės negali būti atimamos šeimos nariui, jei kitoms tos šeimos nariams jo paleikamos (šeimos neskaldomos) ir neturėtų būti atimamos dėl teisėjo iš kitų zonų persikėlimo, pvz., kad buvo leista apsigyventi kitoje zonoje pas šeimos narius, gimines, studijuoti ir kt. Dėl šių priėžastų išskirtiesiems skundimasis užteiktinai pagrįstas. Visais atvejais iš zonos persikėlimas negali būti DP teisų atėmimo priežastimi.

Kadangi mūsų globos administracija yra organizuota karinės drausmės pagrindais, tai geriausia skundus teikti per vietos UNRRA direktorius. Kiekvienu atveju su jais turėtų būti susižinota.

Be šių informacijų nuo savęs galime pridurti štai ką:

Ne visi asmens pajėgs skundus tikinamai parašyti. Vietos komitetai dėl šio turėtų sueti ir kontaktą su vietos ar toliau gyvenančiais šeiminiškais ir pasipirinti, kad visiems būtų suteikta juridinė pagalba. Taip pat turi būti pasiprinta vertimas. Nutarimams apskųsti motyvai ir įrodymai turi būti rūpestingai išdėstomi. Be pamėintų priežastų (šeimų skaldymas, persikėlimas iš zonų), gali tekti susidurti dar ir su kitomis asmenų kategorijomis dėl kurių, mūsų supratimu, būtų dar šis žinotina:

1) Kariai bus pripažinti DP, jei įrods, kad buvo palimti prievarta. Bendrai paėmus, šiuo atveju reikalias nesunkus, nes lietuvių ir kariuomėnė kiek jų buvo palimta, buvo prievarta sugaudyti, o, be to, jie veik visi, ypač išvėžus dirbo juoda darbininku sunkų darba, o ne kariavo prieš sąjungininkus. Tačiau asmeniniai vienu kitu atveju įrodymų esamos sąlygos bus gal ir sunkoka pateikti, bet vis dėlto tie įrodymai turi būti surinkti ir pateikti (blogiausiai atveju įrodinėtina liudytojais).

2) Repatrijantai (kur jų vienas kitas pastaiko). Repatrijacijos sutartis yra sudaryta tarp SSSR ir Vokietijos be Lietuvos valstybės dalyvavimo, todėl teisiniai ji Lietuvos piliečių nesaito. Jei Lietuvos piliečiai, gėbėdami savo gvybę (buvusieji kalinimuose) ar likimą ir pasinaudoja ta SSSR-Vokietijos sutartimi ir pasitraukė į Vokietiją, kur vargo stovyklose, dirbo sunkius darbus, o kai kurie net pateko į KZ, tai visa tai įvyki vokiečių agresinio 1939 metų karo pasekoje; tie žmonės yra nuo to labai daug nukentėję ir tų iš jų, kurie buvo ir yra tikrais lietuvių, jau vien šiais movais teisės turėtų būti respektuojamos ir ginamos.

3) Klaipėdiečiai. Klaipėdos Konvencijos, pagal kurią 1925 m. gegužės 8 d. Anglija, Italija, Prancūzija ir Japonija perdavė Klaipėdos sritį Lietuvai, 15 str. nustato, kad suvarėnines teisės į Klaipėdos teritoriją arba to krašto teisų vykdymas negali būti perleista be tų keturių valstybių sutikimo. 1939 m. kovo 22 d. Klaipėdos kraštas nuo Lietuvos buvo atplėštas vienu iš etilinių nacinės Vokietijos agresijos aktu, kuo aiškiai buvo sužaloti pamėinti Klaipėdos Konvencijos nuostatai. Šio agresijos akto nėra pripažinusi nė viena valstybė ir todėl Klaipėdos krašto gyventojai juridiniai ir šandien turi būti skaitomi Lietuvos piliečiais, kaip kad Austrijos ir Cechoslovakijos gyventojai skaitomi tų valstybių piliečiais, nors Austrija ir Cechoslovakija dar anksčiau negu Klaipėdos kraštas nacinės Vokietijos agresiniais aktais buvo inkorporuoti į Reichą. Todėl Klaipėdos krašto lietuvių Lietuvos Valstybės piliečiai, dar 1939 metų karo išvakarėse patekė nacinės Vokietijos agresijos orbiton, nacių persekioji, o kitus karui deportuoti Reichan, visiškai atitinka DP pažymius ir neturėtų nuostoti DP teisų.

4) Rytrūšis lietuvių reikalas yra sunkesnis, nes jie buvo teisėti Vokietijos piliečiai, bet atskirais atvejais ir jie galėtų DP teisų reikalauti, jei jie buvo nacių persekiojami — kalnami ir karo pasekoje d. ortuoti

TAIKOS KONFERENCIJOS parašėje

(Mūsų korespondento Paryžiuje)

Konferencija verta taikos vardo?

Tarptautinis spektaklis, kurs jau ketvirtą savaitę vaidinamas Luksemburgo rūmuose, Paryžiuje, dalyvaujant garbiausiems ir lemtingiausiems pasaulinės politikos „artistams“, jau buvo viešai įvertintas, iškritikuotas, pasmerktas ir išjuoktas. Per 30 savo darbo dienų šis spektaklis susiję įtikinti visų, — net didžiausiu optimistoms, — kad taikos konferencija daugiau rūpi, kaip gudriaus pridengti „alyvus šakelę“ savo imperializmui, ne kaip sudaryti rimta, teisinga ir pastovią taiką. Taip, kaip kadaise Prancūzijos parlamente (Luksemburgo rūmai sudarė to parlamento dalį, nes ten posėdžiavo SENATAS) iki ausros būdavo diskutuojama, keikiamasi, plūstamasi ir visas „rimtas“ darbas užbaidomas vyriausybės nuvertimu, taip ir Taikos Konferencijoje išsitosios dienos ir pusnakties vien kitus intriguoja, apaukia melagais, vien kitems prikašioja, kaltina, skelbia įsinaujas ir elgiasi beveik taip, kaip ant viešo kiemo išgykusios moterys. ... Jei tokia konferencija niekam iš dalyvaujančiųjų nedaro garbės, tai daugiausia „sarmatos“ gilia ant šeiminių, kurių namuose tas spektaklis vyksta. Lyg išverstas iš kantrybės ponas Bidault, Prancūzijos užsienio reikalų ministras, po neturpmos savo filosofinės kalbos pasitė visiems delegacijų nariams klausdamas: ar konferencija verta taikos vardo? Tai ne-

buvo šiaip sau jumoristinis klausimas, kartu išreiškias ir visuotinį nusivylimą. Bet tai buvo klausimas, turis jau gerai paruoštą užkulisį: mat, angliu-amerikičių delegatų privalo kalbos apie konferencijos atidėjimą, noroms nenoroms tokį klausimą kelia. Ir kaip keista, kad kai reikėjo tą vadinamą taikos konferenciją šaukti, tai Molotovas viską darė, kad ji būtų kuo toliau nustumta. Dabar, kai toji konferencija jau degeneravo ir savo metodais pralenkė geros ir sveikos taikos idealus, dabar Molotovas griežtai protestuoja prieš pastangas atidėti konferencijos darbus. Ar čia nėra kažkas panašu į manevrus, kuriuos vedė japonai prieš užpildami Pearl Harbour'ą? Ar šis protestas neturi ryšių su sovietų nota Turkijai? Ar jis nieko nežino apie Irano ambasadoriaus pareiškimus, kad sovietai ir anglai koncentruoja divizijas Irano pasieniuose? Ar jis nieko neturi bendro su sovietų atstovo Aleksandro pareiškimu, kad Sovietų Rusija treis atominė bomba greičiau, negu kad mano pasaulis...? Jei taip, tai taikos konferencija nieko daugiau nereikia kaip sukta manevra tokiems tikslams, kurių mes čia dar nendrįstame pavadinti tikroju vardu. Bet kaip juos kas bevadinti, tie tikslai yra visiškai svetimi taikai. Tad yra vietoje klausimas: ar konferencija verta taikos vardo?

Pasaulinio ūkio griuvėsiuose

Prieš kalbėdamas apie pasaulio taiką, socialiai ir amerikiečiai gintojis konferencijoje apie pasaulinį ūkį... Ta kalba pradėjo Molotovas, pareikšdamas, jog „didžiųjų trusų“ nagai jau skverbiatis į Italijos ekonominį kūną. Girdi, mūsų tautų gnyjnos, kokia esanti Sovietų Sąjunga, negalėsiančios toleruoti tokio „biarūsio kapitalistinės elgsenos“. Pirštu nereikėjo rodyti, į ką taiko Molotovas. Tuoj patiko Byrnes ir revanšiuodamas pareikalavo tarptautinės prekybos laisvės Balkanų valstybėse. Čia jis nesivaržydams priminė, kad Rumunijos, Bulgarijos, Vengrijos, Jugoslavijos, Albanijos ir dalies Austrijos prekybos santykiai yra visiškai sovietai apgėbėti. Nuo Stettino iki Trieste sovietai laikė savo narsuose didžiausią Europos dalį, kuriai jau sušpėję primesti prekybos sutartis tuo pat metu, kai raudonoji armija tobelatko savo žinioje tų kraštų laivų. Niekam esa nevalia susisiekti su Balkanais jokiais prekybos tikslais: viską monopolizavo sovietai, visus tų kraštų resur-

sus konfiskavo, uždėjo savo raudoną ranką ir nieko neišleidiži. Ir kaip dabar sudarysi ir įgyvendinsi taiką tuose kraštuose, taiką su minimum laisvės pirkti ir parduoti, mainyti ir kelti; gyventi ir dirbti. Vokietija, kol dar buvo vadinama „trečiuoju reichu“, taip gi buvo apglėbusi Balkanus prekybiniu maiņu tinklu. Jai tokia politika buvo reikalinga, besiuoistiant karo žygiui. Taikos konferencijoje delegatų prisimena Vokietijos metodus ir tikslus ir vienas ant kausia, ar tik nebus tie patys tikslai, kurių siekia šandien Sovietų Sąjunga panašiais metodais. Jei taip, tai ka tad turėtų pasakyti taikos konferencija? Ar ji pajėgs pralaužti sovietinę sistemą? Ar ji pajėgs priversti Sovietinę Sąjunga pasirašyti Bretto Woods sutartį, kuria pasifidama nemonopolizuoti silpnesniųjų ūkių? Vargiai ras iš optimistų konferencijoje ar už jos sienų. O kokia gi gali būti taika ant pasaulinio ūkio griuvėsių!

Ideologijų mušis

Konferencija, dar prieš susirinkdama, jau buvo pasiskirčiusi į du lagerius: anglo-sakų ir sovietų-slavų. Abu lageriai su griežtai savingomis pažiūromis, galima sakyti, su prisingomis koncepcijomis — apie ūkį, valstybę, demokratiją, žmogų ir jo gyvenimo būdą. Ir taip neišvengiamai atsitiko, kad taikos konferencija pasidarė ideologijų mušio laukla. Nuo pat pirmos jos „darbo“ dienos vaidžiavo buvo užimtos pozicijos, įsikstas apkasuos, užsibarikaduota ir iš už jų puolaama ir ginamasi. Jau seniai pasaulis pramatė, kad tokia diena turės ateiti, turės tos dvi ideologijos — kapitalizmas ir komunizmas — pradėti atsiskirti. Ma... Ir kaip nori, taip kalbėk; atsikalpy-

taip jas derink — vis tiek iš jų nesudarysi vienos broliškos minties. Didžiausioji inteligencija pasaulyje negalės jų suvesti taikos labui, nes jos nevienodai taiką supranta. Tad kas pasakys, kaip bus galima pasirašyti sutartis, kurios turėtų sukurti teisinga ir pastovią taiką. Bet vienas dalykas tame ideologijų mušyje bus galima pasiekti: tai galutinis ir paskutinis išsitikimas, jog dar nėra reikalingų sąlygų taikai sukurti. Kas bus toliau — tegul palieka klausimas pranašams. Tuo tarpu, niekam nėra paslapties, kad tos dvi ideologijos nesutenkina „žodiniu karu“, o sistemingi roušias prakalbėti viena į antra krauju ir ugnies kalba... Tuo tarpu, mums tos paslapties ir užtenka.

Taikos konferencija — obuolių sodas

Nuo Vienos kongreso iki mūsų gyvenamos epochos pasaulis matė daug modernių konferencijų. Jų tarpe yra viena, kuri daugiausia kartu buvo kalbosa, knygos ir raštuose minėta. Ji vadinas „Miuncheno konferencija“. Ten buvo keturi didieji ir nė vieno mažiauko... Paryžiaus konferencijoje taip gi randami „keturi didieji“, bet septyniolika „mažųjų“. Diplomatinis istorikl domaujasi, ar yra kokius panašumų tarp „Miuncheno keturių“ ir „Paryžiaus keturių“. Ta prağa jie

primesna, kad esa ir didelio skirtumo; ten du diktavė dvieims, čia vienas noris diktuoti visiems. O ta vienas esaš panašus į valką, renkančią sode obuolius: prisiėmęs jų glėbį, vis dar renka ir išėidams pro vartus dar lenkiasi... Ir taip visi surinktieji iš glėbio pa-byra. Jei taikos konferencija yra tas sodas, kuriame valikai renka obuolius, tai jų išsėnė tik tie, kuriems guobšumas yra svetimas. Skaitlytuosius taip suras konferencijos eilėje guobšuosius...
Dr. B. Vygaudas

į kitas Vokietijos sritis. Šiuo atveju jie turėtų priylgti dėl savo rasės persekiojimos taip pat Vokietijos piliečiams Vokietijos žydams.
Dar gali būti ir kitokių paleistųjų kategorijų. Viena tokių, kai, pvz., atimamos DP teisės dėl kokio nors tremtinio nekorektiško ar net nusikalstamo tikrinimo metu elgesio (turėjimas su savimi iš kažkur gaujų anketų ir kt.). Šiais atvejais, manome, tremtinys galėtų

būti nubasutas, bet jokiu atveju neturėtų būti jam dėl to nepripažįstamos DP teisės.

Gali būti ir kitokių atsitikimų, dėl kurių visų, jei kas skųstųsi, reikia skubiai teikti visiško juridine pagalba, o išimtinais keblesnis atvejais informuoti L. T. Bendruomenės Centra, pristatant drauge skundus motyvus, dokumentus bei kitus įrodymus.

P. S. Kiti laikraščiai prašomi persispausdinti
L. T. B.

Perijodinės spaudos metinėms priartėjus

Normaliose sąlygose vieneri metai nėra ilgas laikotarpis, bet vis dėl to nebuvo įprasta ir seniau tylojis praeiti pro vienokio ar kitokio kultūrinio darbo sukaktį. Šiose tremties sąlygose kiekvienas kultūrinis pasireiškimas tuo brangesnis, juo labiau tada, kai jis pasireiškia ne trumpučių bilkstelėjimu, bet savo nužentame pilnų vienerių metų vargu kelyje irėžia nebešildidomą žymę. Tad tegul skaitytojai atleis, jei ši kartą bus tarta keletą žodžių apie kartu su mumis tremties sąlygose esačią ir jau prieš vienerių metų suakties išvakurių slenkstį bestovintį mūsų tremtinisąją spauda.

Posakį „atimk žmogui viltį — jis netebeks gyvenimo prasmės“ perrėfrazavę „atimk tremtinių spaudą — viltis nuo jo pati pabėgs“, vargu kas galėume teigti, kad fatal nėra mūsų tremtinisąją gyvenimo rėdį tiesa. Jei jau štai pripažinime teisinga, tai tada privalome laikyti labai dideliu laimėjimu, kad mes čia tremtyje turime, palyginę, tokia gausia perijodinė spauda, kuri mums padeda tą mus supančią svetimą aplinką kiek suvelninti, padaryti ją šiek tiek jaukesne ir netaip labai nuobodžia.

Jau visiškai nebėtoti tas laikas, kada pirmieji vienas po kito percaitis metais pasirodę laikraščiai sulaukė vienerių metų amžių. Šiose mūsų tremties sąlygose tai yra didelis ir atžymėtinas dalykas. Reikia labai džiaugtis, kad išsius metus mūsų vargas tremties diasnas galėjo bent kiek prasidairinti savas spaudinčias žodis, savoji spauda, kurios pagalba galėjome taipgi pavėgėti ir patys į save ir į žemes rutuliję pokario vyksmo eigą.

Spauda įprasta vadinti gyvenimo veidrodžiui, taigi šiuo atveju tremtinių spauda bus tremtinisąją gyvenimo veidrodis. Atidžiav pažvelgę ir panagrėnėję spaudos reikšmę dabartiniam tremtinių gyvenimui, privalsime konstatuoti, kad pirmoji eilė spauda jungia plunksnos darbuotojus su visa tremtinių mase, spauda tapmenslais savitarpio ryšiais susijungia joje plunksna dirbančiuosius, pagaliau spauda dar labiau sujungia, sucentuoja ir visa tremtinių visuomenę, neduodama atitrūkti nuo visos kompaktinės masės tiems tautiečiams, kuriems kartais gyvenimo aplinkybės yra lėmusios savo tremtinisąsias dienas leisti svetimtaukių jūroj. Ji kovoja taip pat su pasitaikančiomis tremtinių gyvenime negerovėmis, tas negeroves atidengdama ir jas pasmerkdamą, o iš kitos pusės pavėgėjas — ji gaivina tremtinių širdyse rusenančią tėvynės milties lėpsnelę.

Per paskutinius mūsų nelaimėję laiminguosius metus mūsų perijodinė spauda kieklybe yra išaugusi tikrai ligi džiuginančio skaičiaus. Šiuo metu turime keturis savaitraščius, vieną išsėnčiantį tris kart per savaitę ir du dienraščius. O kur dar žurnalai, kurių paskutiniu metu pradėjo vis daugėti, pasirodydami vienas už kito išpresni, labiau įbrendę iki žurnalinio pobūdžio. Katastrofikai nusiekusių šiuo metu išsėnčiųjų laikraščių kolybe, kaip viena ar kita progą kai kas anketšiau yra neadare, atrodo, irgi nebūtu didelio pagindo. Vienai visiškai pakankamai stiprūs, kitai kiek silpnėsi, bet vis, rodos, be šimties žengia pirmyn ir savo egzistavimą patiesia. Či gyveną kita pirmųjų savaitraščių, kurie šiuo metu yra jau savo metinių sukakties išvakarėse, — būnant ir kukliems, reikia pripažinti nesant juos menkesniais už normalaus mėto buvusius rimtesniuosius savaitraščius. Tad suprantamas yra tiek spaudos darbuotojų tiek skaitlytuojų tylos pagėdavimas, kad pasikeitimas DP. spaudos normavimas kuo ilgiau nebūtų įvykdytas, nes po spaudos normavimo reformos neabejotinai turės nutrūkti daugumos laikraščių, nesulaukusių net nė vienerių pilnų metų amžiaus, gvybės gija.

Prieš baigiant regėti šias elutes, iš bendrumo perėdami prie atskirumo, meskime bent trumpa kuklų žvilgną į šio laikraščio, kuriame ir šios progines elutes telpa, pilną komplektą ir tuojau pastebėsim, kad jis jau senokai atsistojęs ant tvirtų pagrindu, žengė vienodai stiprius žingsniu vargu kelia, aplankydams ir paguosdamas veik kiekvieną tautietį, varganstį savo nemelamasis tremties dienas, o štai dabar jau bendžiasti į antrųjų metų duris, kad peržengs slenkstį būtų laukiamas tautiecio svečias atėinančiomis savaitėmis. Konkreciai tariant, šis numeris užverčia paskutinį vienerių metų kompleto puslapį. Pagal datą „Mūsų Kelio“ metinės išpuala rugšėjo 1 d., nes prieš metus tą dieną išėjo šio pirmasis numeris. Atseit, tai visai rimtas įvykis ir, kaip aukščiau išsireikšė, reikėtų jau skubiai ruošti tinkamai tą sukaktį atžymėti.
(Nutekta į 8 puslį.)

Lietuvių gyvenimas

Studentų Tarybos suvažiavimas Hanau

Rugpjūčio 9 ir 10 d. Hanau lietuvių stovykloje įvyko antrasis Lietuvių Studentų Tarybos suvažiavimas. Dalyvavo per 30 tarybos narių iš visų trijų Vokietijos zonų, suvažiavime atstovavus apie 2.000 studentų.

Suvažiavimą atidarė Lietuvių Studentų Centrinės Akstovybės narys K. Balčiauskas. Darbo prezidentu išrinkti Ant. Pocius — sekretoriais. Darbo tvarkę nustatė pats susirinkimas. Esmingiausia jos dalis sudarė centrinės atstovybės, zoninių atstovybių ir valdybų pranešimai. Penktuoju dienotvarkės punktuėjo bendrosios studentų organizacijos statutų svarstymas, šeštuoju — einamieji reikalai. Suvažiavimą sveikino Hanau lietuviškos visuomenės ir Švietimo skyriaus vadov dr. Jasaitis. Štub. Br. Budginas suvažiavimu perdavė L.R.K. Vadovybės sveikinimus.

Studentų gyvenimo ir darbo sąlygos

Paskirosė zonos jos įvairios, tačiau visur sunkios ir vargingos. Bene prašūnais reikalauja tuo atžvilgiu yra angli zonoje, kur ypač prasti mitybos reikalai. Iš studentų valdų pranešimų paaiškėjo, jog beveik visose studentų bendrabučiuose ir visose stovyklose anglių zonoje studentams duodamas nedirbančiųjų davinys iš 1.500 kcal. dienai, nors atskirais atsitikimais studentams reguliari ir stilingai tenka dirbti po 14-15 val. ir dar daugiau per dieną. Ypač trūksta duonos ir riebalų. Dalis šios normos atiduodama sasu daviniumi. Jo tiek mažai, kad užtenka pirmosoms keturioms savaitės dienoms. Vietomis mitybos padėtis katastrofiškai bloga. Pav. Žinomis iš Hannoverio, jei mitybos padėtis nebūna pagerinta, studentams gresia pavojus visiška nuolat sveikatos atžvilgiu. Čia jau studentų visiška nusilpusių. Ne geresnė padėtis ir Hamburgo Baltijos Universitete. Gyvenamosios patalpos taip pat beveik visur angli zonoje nepavydėtinos. Beveik visur studentai gyvena arba barakuose arba kareivinių pastatuose, dažnai grūdams apie 20 kv. m kambary po 5-7 žmones. Patalpos dažniausiai neįrengtos, drėgnos, žiema šaltos. Hamburgo Baltijos universiteto studentų ir profesorių gyvenimo sąlygos yra vienodos. Angli karinės valdžios pažūria į šį universitetą yra savotiška, ir atrodo, jo šis universitetas nepateisino tų vilčių, kurias į jį buvo sudėję pabaltijiečiai šią žiemą. Skurdas, nepretikių ir alkio drūmsimas nuolatikas čia dar gadinga kartkartėmis ir sovietų karininkų pasirodymas, pasitūrė, kaip mokosi „sovietų piliečiai“.

Angli zonoje labai bloga studentų pignė būklė. Iš JAV lietuvių yra gauta paramos drabužiais ir knygomis, tačiau ši parama nepakankama. Pabaltijū studentams išdavimo reikala apsinkeku kad kurie organizaciniai nesklundama, kurie jau pašalinti ir kurie atėjęji nedarys klaidų. Iš didesniųjų lietuvių studentų sambūrių angli zonoje tektų pažymėti pirmoje eilėje Hamburgo Baltijos Universiteta su apie 440 stud., Goettingeną su 53 stud., Hanoverį su 43 stud., Muensterį su 34 stud., Hamburgo vokiškąjį universitetą su 30 stud. ir kt.

Prancūzų zonoje lietuvių studentų yra apie 300. Zymiausia jų dalis studuoja Tuebinge (246), o likusieji pasiskirstę Freiburge ir Mainco universitetuose. Gyvenimo sąlygos

taip pat labai sunkios. Tik patalpų užtvilgų prancūzų zonoje studentija yra geresnė padėtyje, negu angli zonoje. Gyvena bendrabučiuose ir privačiai. Priėmimą į universitetus ir ateidimą iš universitetų tvarko universitetų profesorių tarybos. Už nestropumą studentijoje ir už dokumentų nesutvarkymą ateista apie 40 studentų. Jų vietoj priimti tik 23. Kontingentas čia perplūdytas. Istoti galima, tik pakękiant kitus. Studijų išlaidas padengia UNRRA, tačiau tik kontingento ribose. Likusius 8% globoja Lietuvos Raudonosios Kryžius. Nuo liepos 1 d. prancūzų zonoje veikia užsieniečių studentų draugija, į kurią įeina atstovai ir du lietuviai studentai.

Amerikiečių zonoje dėl didelio universitetų skaičiaus yra dvi zonišės atstovybės: Frankfurtas a. M. ir Muenchene. Didžiausias lietuvių studentų sambūris yra Muenchene, kur šiuo metu yra 302 lietuvių studentai. Antroje vietoje eina Frankfurtas a. M. su 132 studentais, paskui Stuttgartas (95), Heidebergas (79), Darmstadtas (70), Erlangenas (61), Dillingenas (60), Karlsruhe (63) ir kt. Globoja UNRRA. Tiek patalpų tiek mitybos, atžvilgiu amerikiečių zonoje studentai žymiai geriau apsirūpinę, negu angli ir prancūzų zonos. Vietomis studentai palaiko glaudžius ryšius su kilminėmis tremtinių stovyklomis, Blogiausia, kur studentai maitinami iš bendrųjų valgyklų. Susidaro įspūdis, jog tose valgyklose studentai negauna viso jiems priklauso davinio, kas žadina įvairius, kad būt, ir visiškai pamatuotus įtarimus ir verčia studentus pakovoti dėl mitybos suregulavimu. Heidelbergo studentų bendrabutyje, kur mitybos reikalai išsų buvo labai geri, buvo tiek smarkiai sulbūstus mityba, jog rimtai grėsė studentų sveikatumui. Šiuo reikalu studentai buvo priversti kreiptis į aukštesnias UNRRA institucijas Stuttgarte. Padėjo. Mitybos reikalai vėl apatvarkė. Dabar panaši padėtis yra Stuttgarte-Bad Canstate, kur dėl mitybos supaprastėjimo smarkiai kritęs studentų svoris, atskirais atsitikimais net 20 kg. Čia taip pat daromi žygiai mitybos pagerinimo reikalu.

Salpa ir aprūpinimas

Drabužiais ir avalyne UNRRA visose trijose zonos mažiau rūpina. Čia ateina į pagalbą BALF ir L.R.K. Vis dėlto ir ši parama yra nepakankama. Suvažiavime kilo bama ir prieia nutarimui daryti žygių, kad studentus BALF dovanomis aprūpintų ne L.R.K. skrybiai, bet jo igalioiniai, kas žymiai pagerintų studentijos padėtį per dovanyl skirstymus. Taip pat visose trijose zonos jau tikrūmas didelis mokslo priemonių ir knygų trūkumas, o vietomis trūksta ir rasmosos medžiagos.

Bendra centrinės atstovybės veikimo apžvalga padarė atstovybės pir. Br. Budginas. Suvažiavime pranešta, kad pašalpos skirstyti sudaryta keturių komisija iš Centr. Stud. Atstovybės, L.R.K., L.T.B. ir Profesorių Tarybos atstovų. Nusistatyta studentams mokėti tik pašalpas. Balandžio pabaigoje į bendrą organizaciją įjungta ir angli zona, kuri liki tol veikė atskirai. Dėl nepakankamo bendrabdarbiavimo iš dalies nukentėjo angli zonos studentija pašalpų pasiskirstymuose. Toliau Br. Budginas perėjo prie studentų tropumo universitetuose. Kadangi į universite-

tus priimtas tik labai apbrėtas lietuvių studentų skaičius, todėl centr. atstovybė yra nusistatiusi imtis griežtų priemonių prieš nestropiusius ir apsilėjusius studentus. Sustiparus su Profesorių Taryba, toki studentai bus šalunami iš universitetų, o jų vietas stomai studentai, norintieji rimtai dirbti. Centr. atstovybė buvo dariusi žygių gauti leidimu, periodiniam leidimui. Leidimo negavo. Teko pasitenkinti „Studentų Informacijomis“. Ateityje atstovybė rūpinasi išleisti bent neperididintus studentijos reikalams skirtą leidinį lietuvių ir angli kalbomis. Šiame leidinyje būtų užregistruotas studentijos gyvenimas ir darbas ištremyje, o taip pat jis turėtų supažindinti sveitumusius su lietuvių studentijos gyvenimu, darbo sąlygomis ir priežastimis, kurios misų studentiją kartu su kitais tremtiniais išblaškė po Vakarų Vokietiją.

(Nukelta į 6 pusl.)

VATENSTEDTAS

Stovykla išsikūrė „Hermann Göring“ fabriky rajone karo audros sugriautose barakuose. Šiandieną, sumanusis stovyklos komendantas majoro Vismanto vadovaujama, stovykla virto viena pavyzdinčiausių visoje apskrityje, prisikaitydama iki 1500 gyventojų. Be lietuvių, turime tiek pat latvių ir kiek estų. Stovykloje veikia vaikų darželis, pradžios mokykla ir iš Braunschweigo atsikėlusieji aštuonių klasių gimnazija. Turime savo sluvykla, batų dirbtuvės, lignonę, kopytelę bei skoningai įrengtą sveitainę-skaityklą. Daugumas stovyklos jaunuolių baigė soferių kursus. Stovyklos lietuvių meninį bei kultūrinį gyvenimą tvarko susorganizavę mepo ir kultūros mėgėjų ratelis. Stovyklos mišrus choras, tautinių šokių grupė ir mergaičių klasišės plastikos grupė gerai užsirekomendavo savo pasirodymais. Neuzmirštami ir sportas. Mūsų sachmatininkai, krepšinio komanda bei stalo te-

nisininkai ne kartą yra trodę, jog tai yra padėjus ir darnūs vienetai. Veikia gausus skaityklų tuntas, leidžiamas žinių biuletinis. Tik gantos atžvilgiu esame visi nukriausiti. S. m. liepos mėn. 22 d. stovyklą aplankė angli generolas su kitais aukštais karininkais bei UNRRA-os pareigūnais. Svečių garbei buvo suruostas iškilmingas priėmimas ir trijų tautų meninis pasirodymas — koncertas, kurio programa atlikta tikrai vykučiai. Svečiai liko nepaprastai patenkinti. Generolas išreikšė savo padėką bei pasitenkinimą stovyklos susitvarkymu ir jos kultūrinio gyvenimo. Rom. Kurauskas

FREIBURGAS

Pasibaigus privatinė lietuvių iniciatyva suorganizuotiems soferių kursams, vietas UNRRA-os rūpesčiu Tetzange įsteigti nauji soferių mechanikų kursai. I juos priimami tik tie asmenys, kurie sutikę dirbti UNRRA-oje. Moterims UNRRA įsteigė sūbirmo, kirpimo ir nėrimo kursus, kurie prasidėjo 8. m. rugpjūčio 19 d. Anksčiau čia buvo trumpalaikiai p. Butokinės vadovaujami rankdarbių kursai. Pradžios mokykla, mkt. Makuluko vedama, pradėjo naujus mokslo metus. I ją priimami ir jaunesnio amžiaus vaikai. Norima atgaivinti kolonijos chorą. Tam tikslu išleiskamos patyręs vargonininkas, gajis vadovauti ir chorui. Per 8. m. rugpjūčio 16 d. prof. Jonyno paskaitą laudies universitete apie lietuvių meną paaiškėjo, kad lietuvių meno paroda Parizjuje ar kur kitur tikrai įvykt, tik bėda su eksponatais, nes jų prievankai dėsia juos siusti. Profesorius nori prie savo įsteigto Tulkomojo Instituto (tuo tarpu veikia tik keramikos skyrius Kadernė) įsteigti lietuvišką tautodailės dirbinių amatų skyrių. Be to, steigiami elektroniterių 6 mėn. (560 val) kursai. Atsiradus pakankamam norinčių kursams lankyti asmenų kiekiai, UNRRA žada suteikti paramą.

Lietuvių dienos Euline

Čia visą vakarą Euline, Rettbergo kareivinėse, įkurta pabaltijiečių tremtinių stovykla. Stovyklos gyventojų skaičius nuo 8. m. birželio mėn. pabaigos kaskart vis auga. Dabar stovykloje yra 1500 pabaltijiečių tremtinių. Lietuvių skaičius jau baigia atkopti į ketvirtą šimtą. Per tris šimtus yra estų, o visi kiti latviai.

Rugpjūčio mėn. pirmomis dienomis į čia buvo atkelti pabaltijiečiai iš Sebegevo apskritys. Atsikėlė lietuviai iš Bad Sebegevo ir Borstello stovyklų įnešė daug gyvumo lietuvių bloko ir visos stovyklos gyvenimam.

Pirmiausia paminėtini lietuviai menininkai iš Bad Sebegevo. Jų grupė yra jau plačiai žinoma lietuvių tremtinių Vokietijoje tarpe.

Vos tik suskridus naujon gūžton, tuojau sekėmėdini, rugpjūčio 11 d., stovyklos sporto šventės suruostas škurtytu koncertas. Dainavo lietuviškosios operos solistai — Als Kalvalytė, Izabelė Motekaitienė, Petras Kovelis, Jonas Butėnas ir Juozas Rimkus. Išpildytos lietuviškųjų kompozitorių — J. Gruodžio, St. Gailevičiaus, A. Kačausko ir pasaulinių lietuvių — T. Čaikovskio, G. Puccini, G. Gounod, R. Leoncavallo ir kt. dainos bei operų arjos. Baletu solistas Simas Velbisas opokų jūrininko šokį ir šokį su kaspinu.

Labai nuotaikingai ir su dideliu pasisekimu dramoms artistė Toska Dauberaitė padėklavama B. Brazdžionio, K. Bradūno ir G. Tulauskaitės eilėraščių.

Solistams akomponavo prof. Vladas Jakubėnas ir kompoz. Stasy Galievičius. Be to, prof. Vl. Jakubėnas paskambino solo savo Paskaf ir Fr. Šopeno As-dur solo.

Dar gal kiek per jaunas išleistas estradon akomponuoti dailus muzikos mokynis, kuriam dar reiktų daugiau pasimokyti.

Artistai sulaukė didelio ir užpelnyto pasisekimo ir buvo apdovanoti gėlemis.

Lietuvių studentai skautai Strasburge

Neseniai įsteigus lietuvių stud. skautų dr. V. Kudirkos draugovę, po atlikto stovyklos Freiburge apylinkėse, buvo pakviesta į tarpautinį skautų sąskrydį Strasburge. UNRRA-os padedami ir globojami rugpjūčio 14-18 d. ten buvo nuvykę 15 liet. stud. skautų. Jie dalyvavo pilnoje skautų uniformoje, su tautiška ženkliniais ir vėliava. Mūsiškiai tiek prancūzų tiek dalyvavusių kitų tautybių skautų buvo lygiausiai sutikti ir priimti. Mūsų skautams žymiojant, buvo girdėti spontaniški miunos šūkiai „Vive de Lituanie!“ Vietos lietuvių tremtinių kolonija irgi labai nuosirdžiai sutiko liet. skautus, nekaltant jau apie vaizdingus šelminkinius — malonius prancūzus. Kitų tautų skautai labai domėjosi mūsų taut. šūkiais, klausinėjo apie krašto, jo istoriją ir t. p. Be lietuvių, dalyvavo lenkai, belgai, sveikarai, olandai ir kiti. Žodžiu, mūsiškiai neblogai reprezentavo Lietuvą.

Pakeliui į mirtį Bayreutho sunkiųjų darbu kalėjime

Apžiūrinėjom naujas gyvenimo patalpas. Mus interesavo celės tenoje pakabinta kalinių judėjimo lenta. Lentoje kaliniai buvo suskirstyti į penkias komandas. Didžiausios komandos buvo ūkininkų ir daržininkų. Mūsų pavardės dar niekur nebūvo įrašytos. Tik ant gretimai stovinčio stalto būvo pažėstas raštas, kuriame naujai atstovėję buvo suskirstyti. Mano ir kitų A. pavardės buvo daržininkų šulkyje. Šiū trys lietuvių, kurie užrašė profesijas pamelavo, kad įrašė esą baigę žemės ūkio mokyklas, buvo įrašyti į ūkininkų šulktį. Mums besidairant ir betyriūnant naujo gyvenimo aplinkuma, kaliniai grįžo pietums. Pietūs buvo lygiai tokie patys, kaip ir nedirbančiųjų, tik visiems išdalinus po litra, liko dar mažas likutis ir jis vėl buvo dalinamas pagal sąrašus. Kalp vėliau paaiškėjo, to likutis dirbantieji daug dažniau gaudavo, negu be darbo uždarėtieji. Dirbantieji dar kal kada gaudavo dešros, margarino ar košelenos gabaliuką. Visa maista gaudavo celės vyresnyji kalinys ir jis su savo padėjėjais dalindavo savo nelaimės draugams. Visa mūsų celės valdžia ir apskritai vis kalėjimo patarnautojai buvo čekai. Bayreutho kalėjime sėdėjo daugiau, kaip 90% čekų kalinių. Jie ir stengėsi visomis galimomis priemonėmis sulstyti į visas, pačių kalinių užimamas geresnes vietas, kad tuo pagelbėtų sau, padėtų saviesiems ir visi išsilaikyti iki karo pabaigos. Mes jau anksčiau būvome girdėję, kad čekai vagia, kur tik papuola, ir kad vagia iš kitataučių kalinių.

Reikia pripažinti, kad mūsų celės vyresnyis, stambaus sudėjimo čekas studentas, netuistas 8 metus kalėti ir jau 4 metus atkėlėjas, buvo ypatingo sąžiningumo žmogus. Jam tikrai nieko nebūvo galima priklūsti. Ap skritai, čekai kaliniai, kiek tik įmanydami, vogė iš kalėjimo virtuvės, keptyklos, mėsėsinės. Vogimas būvo labai gerai organizuotas. Per juos būvo galima šį tą gauti ir kitataučiams kaliniams, bet tik už kokią atlyginimą. Čekai neraudami padėdavo visas pastangas iš bet kokio geresnio darbo išjoti kitus kalinius, ypatingai vokiečius, ir ten įkišti savąj. Tas jiems galy vyko, nes viso kalėjimo kalinių vyresnyis būvo čekas. Jis, nors būvo kalinys, bet turėjo gal ir nemažiau valdžios už inspektoriaus pavadojutoja. Tai būvo kalinio ribuose beveik, o kai ir tikrai pasamdytas prižiūrėtojas. Jis tvarkė kalinių darbo reikalus ir skirstė į įvairiausias komandas. Jis Bayreutho kalėjime būvo labai galtingas. Ir patys čekai kalbėjo, kad tai niekas daugiau, kaip šnipas.

Kaliniai pietums turėjo nuasentros valėdos pertrauka. Bet tai būvo oficialiai. Praktiškai ta pertrauka susitraukdavo į 45 minutes. Visą pirmąją dieną naujose apystatose pristatėmėdija beveik patenkintais. Iš gretimos celės prižiūrėtojas mane pamėgė ir darba. Reikėjo į kitą kalėjimą, esantį už 200 metrų nuo mūsų, ir ten esančią nutelintinio kamara nuvežti kalinių rūbas. Tas trumpas darbas man būvo dviem atvejais naudingas: pamaužiau ir antrąjį kalėjimą, kuris būvo ne kiek nemazėnis už mūsų, ir gavau priedo litra šaltos kopūstų sriubos. Antrasis kalėjimas taip pat priklausė tai pačiai administracijai ir vadinosi antruoju kalėjimu. Būvo ir trečias, tik žymiai mažesnis. Bet pastarasis jau priklausė kitai administracijai ir vadinosi tiemo kalėjimu. Vienok ir režimas ir visa kita visuose kalėjimuose būvo vienoda.

Vakare, kada vis kaliniai grįžo iš darbo, pradėjau tauraitis, kokią darbą man reikės dirbti ir kokios literatūros iš kalėjimo bibliotekos reikia pasirūpinti. Kaliniai pradėjo juoktis. Gavau trumpą ir aiškų atsakymą, kad man tereikės su kastuvu kasti ir kasti. Tą darbą dirba didžioji daržininkystės kalinių dalis. Tik tie, kurie yra ilgą laiką išsėdėję ir sugėba žiauriam daržininkystės skyriaus vedėjui pateikauti, dirba kitokį darbą. Bet kalinių daržininkų teigima, tai ne kiek nelengva. Beveik daug geriau su kastuvu kasti, negu nuolat maitytis po biauuras vedėjo akimis.

Pirmąjį vakarą iš gretimai gulinčių kalinių daržininkų gavau dvi dides morkas. Jos man, beveik po metų laiko, neragavus jokios daržovės, buvo nepaprastai skanios. Mačiau kaip dauguma kalinių morkas valgė. Iš to supradau, kad daržininkystėje galima morkų naudauti.

Sekmadienį praleidom be jokio darbo. Celėje būvo didžiulis kalinių judėjimas. Kai kurie išnekuviau, keli dainavo čekiškas dainas, lošė šachmatis ir fachmatas. Keletas skaitė nelegaliai gautus laikraščius. Man toks didžiulis kalinių būrys ir toks įvairumas patiko. Guldėmame su visa diena ant lovos, kas šiame kalėjime nebūvo draudžiama, dairiaus ir stebėjau nuotakis. Dauguma kalinių jau būvo eile metu kalėjime ir su sunkia kalnio padėtimi apspratė. Kai kurie būvo ir gana gerai išsilakė. Išsiskėjęs su mano kaimynais paaiškėjo, kad anksčiau Bayreutho kalėjime nebūvo jau toks blogas ir maitinimas. Jis nepaprastai pradėjęs blogėti prieš pusmetį ir vis eina blogyn ir blogyn. Taip pat sužinojau, kad dalis kalinių, kurie turi nedidelės bausmės, eina dirbti į įvairius miesto įmones. Ir iš mūsų celės esą einančių dirbti ir mėsėsinės, alaus bravorus ir kitur. Tokie kaliniai darbo-

vietėse šio to gauna. Taip pat pasistengia ir pasivogti. Jie dažniais atvejais ne tik patys pavalgė, bet neužmirštami ir draugams tarnauti. Man tuoj paaiškino, jei aš kur gausiu cigarečių, tai šiam kalėjime už jas visko gausiu. Už cigarečių labai lengva gauti maždaug 125 gr duonos. O š kalinių mėsininkų galima gauti net ir mėsos.

Pirmadienio rytą mus išvedė į darbą. Geras pusvalandis praėjo rikuojantys. Taip kartojosi kasdien. Matyt, Vokietijoje tokia jau būvo tvarka, kad be nuolatinio rikavimom nebūvo galima nė iš vietos pajudėti. Prieš kiekvieną naują pastrodžius vyresnyji reikėjo nusiminti kepurės. O kiek jų vyresnyjių prižiūrėtojų ta pirmą rytą pradėjom, nebūvėm jokio noro skaičiuoti. Manė pykinio, kad prieš kiekvieną nuyvėdą (o tokių prižiūrėtojų eilėse daugiausia būvo) reikia kalėjimams lankstyti. Man būvo nesuprantama, ar įskymo keliu kalinio tariami mandagus lankstymasis gali prižiūrėtojui bent koki malonuma sudaryti. Bet matyt, kad taip būvo, jei to ne tik norėjo, bet ir verzte vertė daryti. Mūs, naujai atvartūs dirbti ir daržininkystės skyrių, o tokių būvome aštuoni, išsilaikė atskirai ir pradėjo klausinėti, kuo būvome laisvėje. Mūsų tarpe būvo biuro raštinkūnis, medicinos studentas, kirpėjas, vaistininkas. Tik aš įmanas tereitėškai galėjau skaitytis sutapęs naujuoju man pasiskirtu darbu. Daržininkystės skyriaus vedėjas, brutalus kalinių teorizatorius, kaip vėliau paaiškėjo, baigė eilinio daržininkų-sodininkų mokyklą, dėjęs balsu specialistu ir kiekvieno, už jį teitėškai ar praktiškai geriau pasirošusio, organizakli neapkędavo. Apklausinėdamas ta pirmąjį rytą mane paklausė, kokius mokslus esu baigęs. Kal pasisakiau, matyt, tas jam nepatiko ir tuoj pakiešo spilką:

(Bus daugiau)

Penktasis padalijimas ar nepriklausoma Lenkija?

Lemiami sprendimai artėja. Europa sargyboje. Pagrindinė klaida. Ketvirtasis padalijimas. Penktojo padalijimo sąlygos. Atbunda pasaulio sąžinė.

Lemiami sprendimai artėja. Jie parodys pasauliui, ar bus padėti pamatai amžinai taikai ar amžiniems neramumams, kuriuos pagaliau turės spręsti... trečiasis pasaulinis karas. Tie sprendimai liečia Vokietiją, Lenkiją ir Lietuvą, o tuo pačiu ir visą rytą (bent šiaurės) Europą. Turime atsiminti, kad ne vien vakarų sienos Vokietijai dar nėra nustatytos. Vokietijos rytų sienos, t. y., sienos tarp Lenkijos ir Vokietijos, taip pat dar nenustatytos. Potsdamo konferencija pavėdė Lenkijai kai kurias rytų Vokietijos žemes tik laikinai, iki taikos konferencijos, kuri galutinai turi tą klausimą išspręsti. Jeigu bus nusistatyta tuos klausimus spręsti taip, kad jie laiduotų bent kiek ilgesnį laiką ramumą ir taiką ne tik rytų, bet ir visoje Europoje, tai turės būti peržiūrėta ligšiolinė

kompromisų — atidžioliųjanti taktika tarptautinėje politikoje,

o tātai padaryti nebus lengva. Visų pirma reikia atsiminti, kad dėl Vokietijos klausimo buvo sąjungininkai dabar įgavo skirtingas pozicijas. Potsdamo konferencijoje Vokietijos atėties klausimas atrėdė nei toks sunkus nei toks reikšmingas, kaip dabar. Ten vyravo nuotaka tik greičiau paklūpdyti Japonus, greičiau užbaigti karą. Svarbu buvo, kad tik sovietai „neišsiužtų“ — stotų prieš Japonus kariuotė. Todėl ir buvo surastas kompromisas — laikinai, iki taikos konferencijos, o ten jau „nuodugnai“ reikala pasvarstysime.

Dabar padėtis kita. Karas baigtas. Palikti Vokietiją tokioje padėtyje, kad ji negalėtų gyventi — neįmanoma. Dar daugiau. Norima padėti Vokietiją įtraukti į taikingsą pasaulio politikos ir ūkio kūrybą. Taigi, bet kaip sukarypti jos sienas negalima. Negalima taip pat nesiskaityti su jos nuomone, jei ji pagrįsta ne nacizmu, ne militarizmu užmačiomis, bet gyvybiškomis Vokietijos atėties perspektyvomis. Jei vokiečiai šiaandien kokių nors reikalavimų pareikšti negali ir tam neturi teisės, tai reikalo esmės nekėičia. Yra pakankamai žmonių, kurie ne prašėlia Vokietijos reikalus išmano kaip patys vokiečiai. Taigi Vokietijos gyvnybiniai reikalai bus nemaža klūtis nustatyti jos ir Lenkijos sienoms.

Dabar Lenkija — antrasis partneris. Ji stovi prieš vieną jau gan tvirtai įvykusi faktą:

Lenkija išstūmta iš rytų

Iki Molotovo-Ribentropo (seniau buvusios Kurzono) linijos. Tai pagal rusų-bolsėvikų dėsni „Drang nach Westen“. Vadinasi, ji (Lenkija) labai atštrial bus spaudžiama ir iš rytų ir vakarų. Ir, žinoma, tas spaudimas būtų jau nebeapkeliamas, jei tie patys „rytai“ — dar užgultų iš šiaurės per menamus Lietuvos ir kitų Pabaltijo valstybių „lavonus“. Tad savaimę suprantama, kad Lenkija Lietuvos klausimui negalės būti abejinga, nes juk Lietuva ir Lenkija, ir drauge ir atskirai, jau lemta per ilgus amžius daboti rytų Europos pusiasuryje — išlyginti „Drangus“ kurie ejo iš vakauų į rytus ir priešingai — iš rytų į vakarus. Šita misija Lenkija ir Lietuva atlik-

avo sėkmingai. Rusų ir germanų „drangų“ užmačios ligšiolini turėjo sustoti. Nors toks barjeras, išmintingai žūrint, turėjo būti toks vakarų tiek rytų palankiai ar, minimum, neutraliai traktuojamas, bet istorija rodo visai kita. Istorija rodo, kad tiek slavai tiek germanai pastovumo toje Europos vietoje nenori — jie nori „drangų“, nori varžybos ir kovų. Kadangi toks barjeras kliudo abiem pusėms tiesioginiai „susikibiti“, tai ir matome, kad rytai ir vakarai laiką nuo laiko susitaria pašalinti barjerą tam, kad galėtų nekludomi viens su kitu kovoti.

Tokie priešų (rytų ir vakarų) susitarimai iki šiol jau buvo keturi. Pirmųjų trijų Lenkijos padalijimų (1772, 1793 ir 1795) patys svarbiausieji iniciatoriai ir vykdytojai buvo

Rusijos Katerina ir Prūsijos Fridrichas.

Tiesa, Rusija į pradžiū norėjo vieną Lenkiją „sutvarkyti“. Katerina sodino į Lenkijos sostą savo draugus, laikė savo karu bazes Lenkijoje ir pan. (Palyginkime dabartinę padėtį Lenkijoje). Bet kadangi tokius pat tikslus turėjo ir Prūsija, tai pagaliau tiek dalintis ir pritraukti dar Austriją prie to biznio.

Pasidalinę Lietuvą — Lenkiją, germanai ir slavai suprato, kad dabar nebėra klūtųjų tiesioginiai susikibiti. Pirmas toks tiesioginis susikibimas įvyko 1914 metais. Ką jis davė pasauliui — visi žinome. Rusai ir germanai iš to išėjo „lygiomis“, abu labai „apšepęsi“. Tada niekas nebeklausė nei rusų nei germanų ir

Lietuva su Lenkija vėl grįžo

į savo Europos sargybos „postus“. Ši kartą jau atskirai, kaip nepriklausomas valstybės. Po to rusai ir vokiečiai turėjo įvairių santykių, bet bendrų tiesioginių sienų neturėjo. Abi tos valstybės — Sovietai ir Vokientija — pradėjo kurti savo galybės planus. Nors įvairiais motyvais (vienas komunizmu, kitas realizm), bet maždaug abi pradėjo svajoti apie vienašališką įsigalėjimą Europoje ir gal dar daugiau. Joms abiem, turinioms vienodą tikslą, buvo aišku, kad susikibimas neišvengiamas. Bet vėl stotų barjeras ant kelio — Lenkija. Pirmiau reikėjo ją pašalinti.

Tas barjeras, kitaip sakant,

atkuriolį Lenkija, turėjo silpnų pusų.

Tiesa, tai buvo vidutinio rango valstybė. Ji turėjo daugiau gyventojų kaip Ispanija ir truputį mažiau kaip Italija. Bet jos didelė silpnolj pusė buvo tai, kad apie 1/3 jos gyvenotinėse miestuose, o ukrainiečiai, baltgudžiai ir lietuviai pagal jos rytų sienas. Be to, savo naują misiją — Europos sargybos — Lenkija pradėjo padarydama didelę istorinę klaidą — aneksuodama 1/3 Lietuvos teritorijos ir sostinę Vilnių. Tatal sudarė tokias sąlygas, kad nei pati Lenkija nei Lietuva negalėjo tinkamai ir laiku atlikti joms skirtų Europos sargybinio

Kazys Veržikas

uždavinių. Tatali kludė ir kitoms Pabaltijo valstybėms įstajūti į tuos uždavinius. Gal būtų, todėl Lenkija, pradėjusi tikra demokratija, baigė diktatūra.

Nors iš esmės diktatūra yra visai atmetina valstybių valdymo forma, bet Lenkija, būdama tarp dviejų agresyvių diktatorių, vargali ar kitaip pasielgti galėjo, juo labiau, kad pati Lenkija buvo labai atskleista bei nepalankiai nusiteikusioms „mažumoms“ ir lenkų plačiosios masės dar nebuvo išaukėčius demokratijne dvasioje. O didžiųjų kaimynų — diktatorių tikslai Lenkijos atžvilgiu buvo visai „aiškūs“. Hitleris, „taikiu“ būdu „apsidirbes“ su Austrija ir Čekoslovakija, ėmėsi Lenkijos. Pareikalavo Danigio ir koridoriaus pr. „koridorio“. Kuo kvepia tokio reikalavimo panaikinimas, labai gražiai parodė Čekoslovakijos įvykiai. Tad ir nenustobau, kad 1939 m. rugsėjo 1 d. rytą pasipylė Hitlerio bombos ant Lenkijos miestų. Taip pat nenustobau, kad jau

rugsėjo 29 d. įvyko ketvirtasis Lenkijos padalijimas.

Mat, reikėjo panaikinti „barjerą“, kad galėtų vėliau tiesioginiai „susiltinti“ rusai su vokiečiais. Sitame Lenkijos padalijime dalyvavo vėl ta pati Rusija, tik jau nebe Katerina, o Molotovas. Taip pat ta pati Vokientija, tik ne Fridrichas, bet Hitleris. Vadinasi, viskas ama, sovietikai tariant „pagal planą“. Pasiekiata tik „technikieji“ vykdytojai. Po to, žinoma, nebėgalė toks laukti ir tolmesnio plano vykdymo. Susilimas jau tiesioginiai vokiečiai su rusais (1940 m.).

Čia vėl atstikto tas, kas pagal „planą“ turėjo atstikėti. Rusai „gerasirdriškai“ atstiklo nuo Lenkijos padalijimo ir tuo reikalui sudaro 1941 m. liepos 30 dieną sutartį su lenkais. Tatal Sovietams nebuvo sunku padaryti. Jei jau Lenkijos nebėturėjo — tai labai lengva ir duoti ta, ko neturi. O kaip toliau bus tai „dar pažūrėsim“. GI tas „pažūrėsim“ davė tokius rezultatus, kad

šiaandien Lenkija, faktiškai valdo Sovietai. Vadinasi, ta Lenkija, kuri pirmoji pasipriešino Hitleriui, kuri per karą neteko 1/3 savo žmonių yra atiduota Sovietams „perauklėti“. Kaip Sovietai savo šitį uždavinį atlieka, žinoma, reikalo čia daug kalbėti. Visi gerai žinome, kad „auklėjimo“ srityje sovietai yra nepakeičiami specialistai. O be to, apie Lenkijos padėtį visi laikraščiai pilni žinių. Kas gali, tas bėga iš ten.

Bet gal ji Sovietai social-ekonoming Lenkijos padėtį sutvarkė? Gauti davinius apie dabartinį Lenkijos iki dėl suprantamų priežasčių yra neįmanoma. Jei yra kokie oficialūs daviniai, tai, suprantamas dalykas, jie skirti daugiausia propagandos reikalams. Panašiai tenka žūrėti ir į

angiu žurnalistų, lankiusių Lenkiją,

paskelbtus duomenis. Visi mes juk gerai ži-

nome, kaip sovietai moka „padaryti“ pulkuis išpučius tiems žurnalistams, kurie pas juos svečiuojasi. O vis dėlto ir iš tų išpučijų galima daryti kai kurias išvadas. Pirmučiausia, žurnalistams metėsi į akis Lenkijos

didėsnis negu prieš karą eksportas.

Ką tatal reikiata, tai kitas klausimas. Normaliu laiku, žinoma, tai gali būti ir geras reiškinys. Bet kada toks „eksportas“ vyksta iš mažai ką beturiniolj ir visaiap nusilinto krašto, tai, atrodo, lenkams mažai džiaugsmo iš to yra. Svarbiausia, žinoma, ir kuriuos kraustas tas eksportas eina ir kas už jį gaunama. Jei vien tik „arbužai“, tai mes tą reikalą gerai pažįstame. Juo labiau, kad tie patys angliū žurnalistai pabrėžia, kad maininimos padėtis labai kritiška. Bet užtat gera išpuči daro eksportas... Iš tos pačios priežasties ir Gdynės uosto apyvarta net 40% didėsnė, negu prieškarinė. Tai vis tiek duomenys, kurie irgti teiktina „eksportui“ — propagandai.

Milijonus apdirbusių ir be pastogės

žmonių konstatuoja angliū žurnalistai, bet užtat jau pradėjo veikti teiktiles pramonė Lodzėje ir naujai įgytose Silėzijos žemėse. Ir tarnautojai, darbininkai bei mokytojai jau žymiai geriau apsirėngę negu prieš metus. Taigi, kai sovietai „padaro“ tarnautojais, darbininkais, o ypačiai mokytojais — gerai žinome. Tad ir nesistebime, kad jie jau gražiai apsirėdę vaikšto.

Izdo padėtis, žinoma, taip pat kritiška. „Tarnautojų“ daug, 30% visos pramonės suvalstybinta, 15.000 vyrų išdalinata (žemės reforma), šitiems ir kitiems dalykams reikia lėšų ir dar karta lėšų — jeigu nenorima bristi į galutiną katastrofą. O pinigų nėra. Sovietiška — demokratiška Lenkijai iki šiol nepasisekė išvilioti paskolos iš Amerikos, užtat vyriausybė sugalvojo

25 milijardų zlotų vidaus paskola,

kuri turinti būti suvartota gyvenamųjų namų statybai (15 milijardų) ir pramonės finansavimui (10 milijardų). Sovietai, žinoma, dideli vidaus paskolos specialistai. (Ir Lietuvoje jie tos srities gabumams anais laikais jau parodė). Zlotų gal ir pririnko, bet tai bus tik „sumpavimas“ iš pillečių kišenlių. Kol užsienio paskola nebus gauta, tol „naujo kraujo“ ūkyje neatsiras. O užsienio paskola dabar galima gauti tik Amerikoje. Pastorai jau buvo ištiesusi ranką su paskola, bet staiga suglaužė i kumštį. Ką ji su tuo kumštėju darys — pamatysime.

Taigi, ūkiškai Lenkija tvarkyti Sovietams nesiseka. Dar mažiau sekasi politiška. Lenkų tuos argumentai tarptautinėje politikoje yra perdaug svarūs. Sovietams juos paneigti nesiseka. Krašto viduje politinis pasipriešinimas nepalauijamas. Visa Lenkijos referendumas padėto stovi už Mikolajičio pečių. Partizanų kovos nesiliauja ir stiprėja. O čia, kaip nedėsi, vis vien artėja didieji sprendimai: Vo-

(Pabaiga 7 pusl.)

Henrikas Radauskas

Kelonė i vyšnių kaimą

Šeštadienį daktaras man pasakė: „Kraujavimas iš dantų smegenų — nieko ypatingo. Duosiu vitamino C tablečių, ir praeis. Bet juk čia vyšnių kraustas. Kaip tai negalima gauti? Mano žmona šiaandien paravėžė. Na, visuo gero, sudeiū.“

Pirmadienį Petras man pasakė: „Žinai, vakar buvom Hochdorfe. Antanaitis, Palevičius, Pranas, Birutė, visa kompanija. Parsivežėm vyšnių, juodos kaip anglis, o saldžios... Žinoma, vien už pingus neparduoda. Davėm tabako. Gražina dar virė, kažkaip be cukraus, o aš persivalgiau, kokius tris kilogramus Ražaičių atidaviau, valkams. Sekmdienį daugybė žmonių buvo. Vokiečiai ant dviračių. Šiokią dieną daug geriau. Važiuk tramvajum iki Bangeno, o paskui pėsčias, kol i keturiasdešimt minučių. Pasimink tabako. Klaus, kur Hochdorfas, kiekvienas parodys.“

Antradienį aš sau pasakiau: „Jei kiti gausna, gausiu ir aš.“

Ir, pasiskolinęs iš šeimininkės Frau Peters pintinę (tik, dėl Dievo, kur nepalikti, dabar nieko negalima gauti...), aš be keturiolikos devynios (tramvajus atėjo punktučiai) išvažiavau vyšnių. Devintą valandą buvau Bangene. Žilsterėjusi vokiečių su plaukوتا karna ant viršutinės lūpos ir milžiniška „taše“, man paklausta, kaip eiti i Hochdorfa, atsakė esanti ne vietinė, bet, tuojau pat priėjęs kaimietiškos išvaizdos senis, ėmė aiškinti: „Dabar eisit per kaima, prieisit kryžkelę, eikit i dešine, paskui eisit laukais, vėl bus kryžkelė, vėl i dešine, tiesa, ten yra kerolėdis, ten jau rasit... Kiek eiti? Jei eisit greit, gera valandą. Auf Wiedersehen!“

Bangenas — gražus kaimas: balti dviejų aukštų nameliai, prie jų žydi rožės — geltonos, raudonos — ir kitokios gėlės, kurių vardų aš nežinau. Atokiau nuo kelio lentinėse užtvėtarose sudėtas mėšias; ju kvapas skelbėjas karvių ir laukų vaizdą ramaus, idiliško gyvenimo, maišios su rožių kvapu. Gatvėj vaikšto mėlyni balandžiai, tokie jaukūs, jog reikia saugotis, kad jų nesumindytum. Bangenas, matyt, nepaprastai myli gyvulius. Visos smūklės (dabar uždarytos) pavadinotos jų vardais: Gasthaus-zum Lamm, Gasthof zum Loewen, Gasthaus zum Hasen, zum Ziegenbock (ėriuku, Liūto, Zuikio, Ožio smūklė)...

Bangeno melė gyvuliams kaimo vidury pastatė tamšait žalia lentą su užrašu „Tierstuehle“. („gyvulių globa“). Lentoj aštuniosios fotografijos, vaizduojančios paukščius ir žinduolius, sudaro rėmus panelės (ar ponios) Dorotėjos Dachwitz elėraščiai apie gyvulius, elėraščiai, kuriame nėra nei ritmo nei rimo, kuris tik apsimeta esąs elėraščiai ir, norėdamas mus tuo įtikinti, visas elutes pradeda didžiomomis raidėmis: meninis formos stoka šitame kūriny atperka kilnios idėjos (reikškinys, pasitaikęs ir mūsų poezijoje, ir ne vien tik dainuojančioje apie gyvulius). Štai to elėraščio pagrindinė mintys: žmonės, juo išdidūs ir pasipūtė, juo vaikšto užriete nosis, bet juo išdiręs tūno klaista, žiaurumas ir tuštībā. O kuo juo geresni už gyvulius? Tiesa, juo šį tą padarė, juo sukūrė technika, civilizacija, bet argi tai duoda juos pagrindą taip pūstis? Pasifėrekit i gyvulius: jie ramūs, nušizėmine, juo niekinami ir skriaudžiami, an-

žinai turi juos dirbt... O juk jie juo broliai... Dvi stambos kaip žiniai ašaros jau buvo beširdėdamos iš mano akių, bet staiga ponas, griebe už pečių ausienderį darbininką-Berlyno S-Bahno vagoną grožiai apsilėgęs, griebe už pečių ausienderį darbininką, nuklėpė jį nuo suolo ir trenkė i vagono sieną, rėkdamas, kad tatal džiaugstulj, jog iš viso gali važiuoti, o nesėdėtu, kad jis, vokiečias, turi stovėti (tai buvo dvi savaitės prieš Berlyno kapituliaciją). Ir aš pagavojau, kad apie tai Dorotėja Dachwitz neparašė elėraščio. Bet, gal būt, tas ponas S-Bahne buvo poėtas brolis ar vyras ir dėl to apie tai rašyti jau buvo nepatogu... Pasifėrėjau i gyvulių fotografijas: riebi klauė lėnda per langa, apatjoj parašas — „Glueckliches Neujahr“, būrys avelių; mergaitė varo pakū žąsų; du šuniukai susigalvota žūri i tave meliom akim... Prinėjęs po ypatingai negražią „moderniško“ stiliaus rotušę (ar, gal, bažnyčią?), kuri basial nesiderino su senais kaimo namais, ir su lūdesiu prisimines kažkurio šitų dienų architektė (rodos, Le Corbusier) pasakyma, kad namas turi būti „mašina, kurioje gyvenama“, išėjau iš Bangeno. Netrukus priėjau kryžkelę ir, kaip buvo man saktya, pasukau dešinėn. Kelias ėmė kilti i kalną, saulė kaltino taip, kad atrode, jog pakelės akmenys sutirps ir nutėkės su vandeniu, bėgančių grioviais. Aš smarkiai susilau, įsinorėjau gerti, bet guodžiausiai mintimi, kad pagaliau pasieksiu Hochdorfa, ta vyšnių rojų ir ten sultingom uogom galėsiu nurašinti trėskulį. Kelias buvo visiškai tuščias, tik vieną kartą sutikau šieno vežimą, kurį tempė dvi karvės — su ragais, kyšančiais i šonus, didėlis ir stiprios kaip jaučiai. Tolumoj pasimatė einančios žmogaus silueta, ir, paspartinęs žingsnį, po kelio likos minučiu pasivijau mažutę moteri, greitai

žingsniuojančią įkautusiu keliu.

— Gruess Gott! — pasakiau, atsidūręs šalia jos.

— Gruess Gott, — atsakė senė, žvilgterėjusi i mane didėliem juodom akim („kaip vyšnios“, pagavojau už ir čia pat susigriebiau: visur man vaidenais vyšnios — ir nusispyjojau.)

Moteris buvo visai žila, žemė ūgio, mažute, kumpa nosele — tikras paukėlio snapas, — jos vieno skruosto oda kažkodel buvo pilka, pašūpurus ir suskilus, kaip žemė sausros metu.

— Ar gerai einu i Hochdorfa? — paklausiau ją.

— Gerai, — atsakė senė. — Aš irgt einu i Hochdorfa. Tur būt, norit vyšnių gauti? Tuoj pamaniau, nes nesėtis pintine. Jus, tur būt, iš šiaurės Vokietijos? Matot, iš karto supratau iš kalbos. Tik nežinau, ar gausit. Ne vietiniams už pingus neparduoda.

Ji kalbėjo ramiai, kažkokių nuolaidžių tonu, kaip žmogus, kuriam teko daug vargti, kuriam vargas yra tapęs normalia padėtimi ir kuris jau nė nemano nuo jo gintis.

— Griebus odos batai buvo daugely vietų užlopyti, taip pat kaip ir išblukę, kadaisė buvęs rudas sijonas.

— Turit pasimėtas tabako, — pasakiau aš.

— Gal gausiu už tabaką?

— A, už tabaką, gausit. Tabako labai nori visi. Tai laikai, nė tabako nėra. Tai laikai, mielas pone, poros vyšnių reikiata eiti už aštuonių kilometrų. Aš tai visias Hochdorfo vyšnių bobas pažįstu, seniau veždavo vyšnius pro mus i miestą. Už grašius gaudavom. Dabar su viena sustariau, tai gausiu.

Ir patylėjusi pridūrė:

— Buvau nuėjusi i kartenštele, prašiau

*) Švabų pasisveikinimas: „Sveitink, Dieve!“

Lietuvai Vaduoti Sąjunga

(iš Amerikos lietuvių gyvenimo)

Lietuvos nelaimė nuo pat pirmos dienos atsiliepė dideliu aidu Šiaurės Amerikoje gyvenančiuose. Kai tik sovietai panaikino Lietuvos laisvę, tuoj jos vakalus anapus vandenyno giliai susielsojo savo tėvynės žiauriosų likimu ir nieko nelaukdami pradėjo ryžtingą kovą dėl savo botių žemės išlaisvinimo. Škubiai būrėsi į atitinkamus vienetus, organizavosi ir be pertrūkio ėmė skelbti pasauliui Lietuvai pavergti skirtą klaidą. Ir jau šešeri metai, kai Amerikos lietuviai kelia visomis pagėjoms savo balsą, reikalaudami atitaisyti Lietuvai padarytą skriaudą ir grąžinti kraštui laisvę, kurią jis teisingai ir garbingai yra užsiėmęs.

Tarp visų organizacijų, aktingai besirūpinančių Lietuvos vadavimu byla, randame LIETUVAI VADUOTI SAJUNGA su jos centru Clevelande. Ji buvo įkurta 1941 metais Bačino ūkyje, kur susirinko keliošimtis darbo ir aukų nesibijančių lietuvių ir nutarė vesti kovą už Lietuvos laisvę vieningomis pastangomis. Tai buvo LIETUVAI VADUOTI SAJUNGOS gimimo diena, atnešusi laimingą pradžią dideliam ir patvariam darbui Lietuvos žemei ir gausioms aukoms Lietuvos šventam priskiriamam aukurai. Tai buvo keliošimtis valingų ir idealistiškai asmenybių pasiryžimas, kurs per šešeris metus išaugo į šakotą organizacinę medį, išaugo į troškimą nenuleisti rankų tol, kol maži, bet garbingai lietuvių tautai nebus sugrąžinta jos brangiausiaji lotė visos dalis — laisvė ir nepriklausomas valstybinis gyvenimas. Per šešeris metus anas maži būrelis pasiryžėlių susėjo įsigyti į kelių tūkstančių drašų kovotojų, kuriuos sekia ir remia keliošimtis tūkstančių Lietuvos motinų, vyrų ir vaikų.

Lietuvai Vaduoti Sąjungos pagrindinis, nekinčiamas ir šventas tikslas yra grąžinti Lietuvai laisvę. To tikslo siekdama, ji be paliovos ir visokiais būdais skatina Amerikos lietuvius, vyrus ir moteris, senus ir jaunus, burtis vieningai kovai, skatina dienomis ir naktimis sielotis Lietuvos likimu, skatina neįsigalėti aukų savo kraujo giminei gelbėti. O pati sąjunga prisidėmė uždavinti vadovauti tam visuotinam lietuvių laisvės lgešviui ir prisidėmė pareiga būdėti Lietuvos vadavimo kelyje. Šiandien mes visi galime pasididžiuoti kad LIETUVAI VADUOTI SAJUNGOS užsimojimas yra pažadinęs ir prikęlęs Amerikos lietuvių sąmonę ir kad ji savo tyliais, bet nuosekliais darbais yra sudavusi pakartotinų smūgių ir pasaulio sąntę, galiną bulia primindama jai, kad kol bent viena tauta yra nelaisva, tol visos žmonių laisvės idealas bus apsupas tamstu žėnuoliu.

Lietuvos vadavimo byla yra pačių lietuvių reikalas. Bet tos bylos sprendimas priklauso teisingajai ir laisvę mylinčiai pasaulio daliai, priklauso tiems, kurie patrys, turėdami laisvę, neturėtų pakęsti vergijos ir tironyjės, pirmosios kitiems. Tuo būdu Lietuvai Vaduoti Sąjunga šaukia visur, kur gali, laisvę branginančių kraštų žmones, kviesdama ir prašydama juos padėti kenčiančiam Lietuvai Tautai, Sankdamosi pagalbos, ji stengiasi supažindinti pasaulį kiek galima pagrindinai su Lietuvos byla, su visomis lietuvių aspiracijomis, su jų pastangomis, su Lietuvos priekš kietais ir lietuvių tautos kankinimais. Tam reikaliui Lietuvai Vaduoti Sąjunga jau išleido anglų kalboje dvi knygas: viena buv. Lietu-

voje Amerikos įgalioto ministro dr. Norem „Timeless Lithuania“ ir antra pulk. Petručio sutrauktą atpasakojimą „Kai jie mūs susudė“. Be to, dažnai straipsnais Amerikos laikraščiuose Lietuvos Vaduoti Sąjungos vadovai įvairiausiomis progomis stengiasi supažindinti Amerikos ir anglo-sakų pasaulį su aktualiais, Lietuvos laisvinimo liečiančiais klausimais. Šalia labai reikalingų propagandinių darbų, LIETUVAI VADUOTI SAJUNGA aktingai dalyvauja ir diplomatinėmis priemonėmis Lietuvos reikalų gnyime. Į San-Francisco konferenciją praejusiais metais ji buvo pasiuntusi kartu su Amerikos Lietuvių Misijos savo delegata. Ten Amerikos Lietuvių Misijos delegacija turėjo geros progos ir ją išnaudojo Lietuvos reikalui, supažindindama visų tautų atstovus su Lietuvos okupacija ir kitomis dabartinėmis Lietuvos problemomis. Per Amerikos Lietuvių Misiją LIETUVAI VADUOTI SAJUNGA nuolat bendžiūna su notomis, memorandumais ir pasiūkimais pas Amerikos prezidentą ir į užsienį reikalų ministeriją. Jos vadovybė palaiko plačius santykius su visa eile įtakingų politikų žmonių, kongresmenais ir senatoriais, ir per juos vis kelia Lietuvos vadavimo klausimus. Tų gerų santykių ir plačių pažinčių pagrindu patyko Lietuvai Vaduoti Sąjungai ir Amerikos Lietuvių Misijai traukti į Amerikos kongreso dienotvarkę rezoliuciją, kurioje kongresas pasisakytų už greitą ir pilną Lietuvos nepriklausomybės atstatymą.

Išvientinių lietuvių rūpesčiai ir reikalai nėra svetimi Lietuvai VADUOTI SAJUNGAI. Ji veikliai dalyvauja BALFO organizacijoje, skiebia ir visko plačius maisto bei rūbų rinkimo vykus, prisideda pinigais ir darbu prie visos lietuvių šelpimo akcijos.

Siuo metu LIETUVAI VADUOTI SAJUNGA turi per 15 skyrų įvairiose Amerikos lietuvių kolonijose. Visas jų dėmesys ir darbas yra koncentruojamas į Lietuvos laisvinimo uždavinius, kurių sunkumas mums visiems labai gerai suprantamas. Sąjungos pastangoms greit pasirodys lietuvių ir anglų kalbomis

dviuose tomuose Lietuvos raudonosios ir rudosios okupacijos aprašymai. Ji ruošia taip pat Amerikos lietuviams leidinį apie išvientinių lietuvių gyvenimą, jų vargus, sielvarstus, darbą ir siekimus.

LIETUVAI VADUOTI SAJUNGOJE randame daug — daugiau, negu kurioje kitoje organizacijoje — Amerikos lietuvių inteligentų: advokatų, inžinierių, gydytojų ir šlap plautuvos intelekto žmonių. Jos eilėse randame daug ir didelių pasisventėlių, gilų patriotų, gyvenančių ir dirbančių tik Lietuvai ir dėl Lietuvos.

Nuo pat Sąjungos įsteigimo dienos vad-

vauja jai inž. Jonas Žiurys, žmogus neįsenkamos energijos, didelis optimistas, plačios inteligencijos ir visados pilnas idealistinės nuotaikos. Jam padeda gerų ir sumanių vyrų štabas.

Amerika — laisvės kraštas. Ten mūsų broliai nežino smurto nei baimės. Ten jie išaugo ir subrendo „laisvės ore“. Ir mes linkime iš mūsų širdies pačios gilumos, kad jie, patys būdami laisvi, nepaliuotų reikalavę laisvės mums pavergtėms, jų ir mūsų žemei Lietuvai, jų ir mūsų botių kapams. Mes meliūdiame Aukščiausiajį, kad Jis laimintų mūsų pastangas.

V. Audrinė

Vilniaus vargai

Vargu, ar kam į galvą ateitų mintis, kad Vilniuje:

per kurį Neris ir Vilnelė ariaučiai teka; kur liko beveik karo nepažeistų alaus ir vandsenindžių įmonių; kuris jau tretis metal „išvaduotojų“ atstatomas; kuriam vėl tekusi garbė būti LTSR sostine; kuriame verda didmiečio gyvenimas, — atsidūrus dabar, siaučiant didiesiems vasaros karščiams, troškulus nuraminti, ką jau kalbėti apie alko nuraminimą, neįmanoma: dar nėra nei gatvėse nei kėrtėse gairinamaisi vandeniniai ir ledais prekiaujančių kioskų ir vežimėlių.

Tai ne prasimanymas, o tikrovė, dėl kurios slojejami net „Izvestija“. Golubev „Maskvos Izvestija“ 134 nr. 1946. 6. 8 rašo: „Kai prasidėjo vasaros karščiai.

Karšta. Vasaros saulė negaltingai keptina. Geriausias laikas leidais atsigalvinti ar šalto limonado, gazuoto vandens išgerti (alus neminamas). Veltui išeikoti kiosko su vandeniui ar vežimėlio su ledais. Dar kovo 14 d. miesto vykd. komiteto buvo svarstomas pasiūstis pavasario prekybai klausimas. Buvo tuomet patvirtintas didelis prekybos taškų organizacijos planas. Patvirtintu planu buvo viskas numatyta: ir kioskų statyba, ir vežimėliai ledams pardavinėti, ir vežimėliams stovėti vietos paskirstytos, o svarbiausia — Prod-

torgai, Spectorgai, Voentorgai, valgyklų trestams, alaus bravorams ir pieno fabrikams pavesta prekiaivimas gairinamaisiis gėrimais.

Štai jau ir try mėnesiai po to praslinko, o mieste vis dar nėra nei kioskų nei vežimėlių. Miesto tvarkidariai aiškinais, kad pastiebtinti, tačiau žmonių troškilio tie pasiaiskinimai nenuramina.

Dabar, karštomis vasaros dienomis, atsišvesinimo problema karšiai vėl visur, kur tik galima, sprendžiama. Vilniaus vykd. komiteto padarytas naujas nutarimas, kuriuo numatyta naujas planas. Bet... kur garantijos, kad istorija nepasikartos,“ užbaigia p. Golubev.

Nalvus tas p. Golubev. Atrodytų, kad jis yra iš Marso atsidaręs. Jis net nežino, kad jis r. Planai sudaromi penkmečiais, tai ir apie įvykdytą Vilniaus miesto vykd. komiteto plano bus galima kalbėti tik po penkių metų arba ir kiek anksčiau, lenkinyviamio su kitais miestais atveju ir iškiepijus Vilniaus vykd. komitetui dar jam svetimą Stachanovo principą, prieš laiką planams su visu 100% vykdyti, jei, žinoma, tokio garbingo amžiaus toks vykd. komitetas, apskritai, sulauks.

2. Istaigos, kaip Prodorgas, Spectorgas, Savantorgas, visoki trestai ir imonės, būdamos savarankiškos ir nuo Vilniaus vykd. Komiteto nepriklausančios, taip pat nesitenkina vien tik, sakysim, miesto vykd. komiteto planais (Pabaiga 6 pusl.)

Kiek kaštuoja tremtinių išlaikymas

(Pasaulio spaudos aktualijos)

Kad Europoje esančių tremtinių šalpa brangiai atsieina, žinoma, niekas neabejoja. Tikslių žinių ligi šiol apie tai neturėta. Neesenai britų „Manchester Guardian“ paskelbė duomenis apie tarptautinės organizacijos tremtinių reikalams prie JT Okio ir socialinės tarybos veiklą. Šios organizacijos finansinis komitetas JT Okio tarybai peršuntė naujo biudžeto projektą. Šis biudžetas numato, kad 1947 m. kas mėnesį patryšuos 25.000 pagėbėlių ir tremtinių. Gal pavyks repatriaciją pradėti dar prieš 1946 m. pabaigą, tačiau mažai esą galimybių, kad ligi rugėlio m. pabaigos JT plenumas priimtų šį biudžetą. Jis numatyta 664.750.000 svarų sumoje, iš jų 1.200.000 svarų skiriama administracijos reikalams, 61.48.500.000 svarų paskirta repatriacijos tikslams. Be to, įkurdinimo reikalams skirta 15.000.000 svarų. Administracijos išlaidas sudaro organizacijos biuro įsteigimas, greičiausia Paryžiuje. Organizacijai išalkyti JAV tau-

rintinės sumokėti 43% visos sumos, D. Britanija — 15%, ji TSRS — 6%.

— Politinių blokų atsiradimas nebe naujas, tačiau nuolat pasaulinės spaudos keliais ir komentuojamas klausimas. Pastaruoju metu šiuo klausimu pasisako ir Paryžiaus lenkų komisija. „Sztender Polaki“ randa šiuo bloku esant priešingus Lenkijos interesus, nes, iš vienos pusės, kovojančios politinės stovyklos galinčios priversti prie atviro karo, kurio smarkiai nukentėjusių lenkų tauta negalinti norėti, ir, antra, tokiose sąlygose Lenkija būsianti visiškai įstumta į sovietinį bloką, diktatorialinis — lenkų tradicijoms nepriimtinas — metodais valdoma. Nurodęs, kad Jaltos-Masikov susitarimų dėka Lenkija atsidūrusi anapus geležinės uždangos, laikraštis pastebi, kad tai uždangal dar labiau sustvirtėjęs, lenkų tauta atsidūrusi nuolatinei naujo konflikto grėsmėje. Todėl Lenkija ir reikalauja, kad geležinė uždanga būtų nugriauta taikingu keliu. Lenkai stekia ryšiu su vakarų civilizacija.

Toliau laikraštis savo skaitytojų įspėja, kad šiuo metu pasaulis esąs pasidalinęs į du blokus ir kad ilgainiui nepasitiekėti jo įtariama atmosfera tarp Maskvos ir Vašingtono dar labiau trūstėjanti. Išvairiniai stebinti politiniai reiškiniai, galima prieti išvadą, kad tarpe tarp Rusijos ir Amerikos nedraisi, tačiau aiškiai ryškėja trečiojo bloko bruožai, bloko, kuris turys remtis Anglija ir Prancūzija. Visap ji esąs vadinas: „vakarų tautų teltima“, „senąja Europa“, „atnaujanti prancūzų-anglų sąjunga“ ir pan. Pirmines neseniai pasakytas Churchillio ir de Gaulle kalbas, laikraštis pastebi, kad „vakarų blokų“ šalininkams pirmoje eilėje rūpi surinkti pajėgas, kuriuos pajėgtų atsipirinti sovietiniam spaudimui „senosios Europos“ likučiu link.

— Apie Lenkijos Okio padėti daug žinių pateikia Londono „Times“ versluviškis korespondentas. Jis pažymi, kad darbus Lenkijoje pastiekė tik pusė prieškarinio lygio. Biogianusia padėtis — vakaruose. Čia derlius sudarę tik penktadali priekarinio. Esą, derlingiausia žemė šiose žemėse apjauja raud. armijos karštai — šia įdomu pastebėti, kad 100.000 tonų javų, kuriuos TSRS pristatėsi Lenkijai, tik krumoję surinkti iš šiu naujųjų lenkiškų žemių, 3 milijonai ha vakaruose šiais metais visai likę neįnaudoti. Daug rūpešio kelia ir traukiamosios jėgos trūkumas — UNRRA pristatė Lenkijai 11.000 traktoriu, tačiau ūkininkai su nepasitiekėtinu sunkina „traktorių stoties“, nes jas laiko įžanga ir kolektyvizacija. Nurodęs transporto trūkumus ir darbininko darbo našumo sumenkėjimą (trūksta kvalifikuotų darbininkų), toliau „Times“ korespondentas pažymi ir infliacijos grėsmę. Kainos Lenkijoje nuolat kyla. Banknotų apyvartoje (1939 m. buvo 2 milijardai zlotų) šiuo metu esame apie 30 milijardų zlotų. Londono laikraštis baigdamas daro išvadą: „Nuolatinis paregėjimas priklauso nuo toliminės pagalbos iš užsienio ir politinių konfliktų nuslopinimo, o tatali galins gauti ilgų terminų ir prekių kreditus“.

batu, tai žinot, ką jie man pasakė: sako, dabar vasara, gali bėsi bėgiot, ir užsienį darba valkėsi bėsi. O kur aš esiu bėsi, kad man šešiasdešimt keturi metai... Žiūrėkit, kelias koks.

— Ir ji parodė ranka ir stambų žvirgždą, kurio buvo išpiltas plentas. Apie tokius svarbius jai dalykus ji kalbėjo lyg ir nuobodžiaudama, beveik nekeldama balsą, taip, kaip blogas mokinys skaito klasėje tekstą, kurio neįsupranta.

— Valdindamas jos pačios man primesta vokiečio rolių, aš kiek galima liūdniesniu balsu pasakiau: — Vargšė Vokietijai! Galia, kad pradėjom karą, ne viską apkeičijome.

Dabar senas abejingumas dingio. Staiga jos akys atgijo, ir ji prašneko kuone karštai, kad ir gana tyliai balsu: — Ne, jis viską apkeičiavo, bet pagaliau mes turėjom per daug priešu, ypač, kai mūs apledo draugai. Mano vyras sako, — jos lūpos atsirado tyli išypseną — taip išpūsdamas senas žmogus pasakoja bifiliui apie pirmąją meilę, — vyras sako, kad jis nežuvo Berlyne, kad ji išgelbėjo ir jis dabar kažkur šiltoje kraštoje...

— Ji pažvelgė į mane, iš karto nutilo, pagreitino žingsnį ir per keliošimtis minučių, kol ėjome iki Hochdorfo, nebėstė nė žodžio.

Dabar mes nuolat sutikdavom jaunas merginas ir senyvus vyrus, kurie vežėsi ant dviračių uždangstytas pintines.

Priejus pirmuosius kaimo namus, senės atsigrėžė į mane ir tarė: — Dabar eikit per namus ir klausikit, kas parduos vėliur, ir sakykit, kad pridėsit tabako. Arba eikit į sodus, kur stovi kopėčios, ir kalbėkit su žmonėmis. Gal ir pasiseks. Sudiev.

— Sudieul! — atsakiau ir, nenorėdamas bėsičia į uždarinėtus namų duris, iš lėto nusėkiau paskui jų kaimo gatvę. Ties vieniems namais išlėdė saulė riebė karš. Priejus senelį prie jos, ji atsidėmė juodos dėmės ju kailiui suvilgėję kaip lakutos, ir ėmė išaištyti senelį aplink kojas, šį paglostė ją nugara, katė pastatė uodegą, kniauktelėjo, ir abi lėjo į vartus.

Sutikęs seną kaimietį, paklausiau, ar jis neparduotų vėlynių ir pasisiakiau turjė tabaką. — Ich hab koine,“ — atsakė jis ir nuėjo savo keliu.

— Ir tą patį pasakė man vyras, stumias vežimėli priplauštos žolės, ir mergina pabrėkusi pasigurkiliu, ir dvi moterys su šakmė ant pečių ir dar keli kaimiečiai, kuriuos klausiau, ar neparduotų vėlynių.

Tuo pat už kaimo prasideda sodai, per juos vingiuoja takai. Sodai tiesiai be galo, čia įvien, be jokiu tvorė. Medžiai stovi, nušilpė nuo kaitros, juose tyliai auga, tingiai gerdami saulę, žali oboliukai ir rausvos kriauštelės.

Žmonių beveik nėra, tik vieneri kitur vyras ar moteris varto šieną, galintį tarp medžių. Kiek toliau nuo tako pamačiau ilgas kopėčias, išnykstančias medžio viršūnėje, ir priejau prie jų. Jom kaip tik lipo žemyn žmogus su pintine, pilna uodų uočių, tarp kurių buvo užklydę pora žalių lapelių.

— Gruess Gott! Gal parduotumėt vėlynių? Turju tabako.

Žmogus, nulipęs ant žemės, žvilgtelėjo į mane ir pasakė: — Aš nerūkau.

Aš apsisukau ir nuėjau į plentą. Man atsiršo bato žinūrelis ir, pasilenkęs jo užrišti,

aš pamačiau, kad žmogus už mano nugaros ėjo kaimo link. Jis keistai šluobavo. Zengdamas kaire koja, jis smarkiai suadvado į viršų, o keldamas nuo žemės dešiniąją, išmėsdavo ją toli į šoną, kartu mesdamas ir priekingą pusę kairiąją koja; dešinėj jis nešė pintinę. Aš negalėjau atitraukti akių nuo tos figūros ir nesamoningai nusėkiau paskui ją. Tako pasukime jis sustojo, pasistatė pintinę ir, išsileis ciga, užsiūrkė. Šiu, melniū dūmai nuplaukė per medžių lapus.

Jis esena dabar manęs nebedomino, ir aš nuėjau atgal. Paėjęs gerą valandą degančių plentų, aš, prieš pat tramvajų išėjant, pasiekiu Bangena, ir, radęs vagonę laisvą vietą, su malonumu atsisėdau.

Važiudamos tramvajum, vėl pamačiau karves, tempiančias šieno vežimą, ir, prisimindęs gyvulių globos lentą, niekinančią žmonių giminę, pagalvojau: o vis dėlto gera, kad kažkada gyveno Rafaelis, Beethovenas ir Sekspyras, Robertas Kochas ir Edisonas.

Balys Augustinavičius

Mačjų put

Tai buvo vakar, tik ne šandien. Tai buv rytas, gal — nekadoms... Sukuriti laimę žemėj bandėm. Kad būt gyvenimas žieduos.

Jaunystė, sakėm, visagale, O širdys uždegta ledus — Raudonos rožės puoš mūs kelia ir amžiniai žydės veiduos.

Dabar matau: tu toks išbalęs, Kaip marių tirpstantį putą — Po kojų — akmenys ir kraujo bėtos, Sirdis — abuoja ir šalta.

*) Svabų tarme: „neturiu“.

KULTURINIS GYVENIMAS

V. Rimvydas

Reikia ugdyti žurnalistus

Koks turi būti pilnutinis žurnalistas

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Koks turi būti tas pasruošimas? Bendro išsilavinimo čia nepakanka. Būsimasis žurnalistas, publicistas, be bendro išsilavinimo, privalo būti jėgų ne pagrindiniai, tai esminiais bruožais susipažinęs su šiomis sritimis: filosofiniais ir gamtos mokslais, sociologija, politika ir valstybės mokslu, teise, birža ir finansų mokslu. Šalia to būsimasis žurnalistas turi nusimanyti ir specialias spaudos klausimas, pvz., laikraščio lauko praktika. Žurnalistas privalo mokėti bent porą svetimųjų Vak. Europos kalbų — ir ne tik tam, kad pasiektų svetimą spaūdą ir literatūrą, bet sugebėtų palaikyti eventualų asmeninį kontaktą su užsienio savo spaudos kolegomis. Žurnalistas, bet to, labai svarbu pažinti užsienį, jo politines ir kt. problemas pasekti nebe iš spaudos, bet pačioje tu problemų sferoje.

Tokios sąlygos tapti tikroju žurnalistu. Ar mūsų ligišioliniai žurnalistas, Lietuvoje ir tremtyje pasireiškė, jas atliko? Lūdna prisipažinti, bet tokių rasime ne daugiau 10%. Visti kiti redagavo laikraščius, daug rašė, dažnai kėlė žurnalisto lygmenį pakėlimo klausimus, bet — patys nebuvo tikraisiais žurnalistais. Dėl to ir iš dalies suprantamas tas mūsų visuomenės kritiškas nusistatymas mūsų žurnalistų atžvilgiu.

Kas daryti, kad mūsų žurnalistika, jos darbininkai padėtų ligi reikiamo vaidmens? Žinoma, pirmoje eilėje tai pačių būsimųjų žurnalistų uždavinys ir šitai užsieny visai natūralu. Pas mus — Lietuvoje ir tremty — dėl įvairių aplinkybių sąlygos visai kitokios ir čia tenka eiti į pagalbą pačiai valstybei ar visuomenės vairuotojams.

Cia ir vėl susiduriame su liūdnu reiškiniu — laisvaisiais Lietuvos metais joks režimas neparodė didesnio rūpesčio mūsų žurnalisto išugdyti, jų tvirtu ir gausiu kadro sudarymui. Daug buvo rūpinamasi partinių laikraščių kūrimu, nesigalėta lėšų įvairių spaudos organų leidimui, tačiau kiek lėšų išleista tikrai žurnalistai išauklėti? Buvo Lietuvoje skiriamas stipendijos užsienio studijoms — kūno kultūros mokytojams, bėkimo augintojams, alaus gamybos specialistams. Tai labai svarbu. Bet ar nebuvo galima rasti kiek lėšų ir žurnalisto paruošimui? Juk šis žurnalistas išauga ir politikai ir valstybės vyrui.

Tai nebuvo suprasta ir štai visai jau pastebimi. Kitas klausimas — specialų kursų ar mokyklų žurnalistams steigimas. Galima būtų šiuo klausimu diskutuoti, tačiau mūsų praeitės ir dabarties sąlygose tokie kursai būtų atnešę ar atneštų daug naudos — jie, jei ir nesukurtų tikro žurnalisto tipo, tačiau galėtų bent didesniai pasisventusių žmonių bū-

riui nurodyti kryptį, kuriuo turėtų eiti žurnalistas ir metodus, kurių jis privalėtų laikytis. Jie pavaižduotų — suglaustai — šiu dienų problemas. Lietuvoje paskutiniais laisvės metais, tiesa, buvo įkurta universitete žurnalistikos katedra, bet tai buvo nors ir sveikintinas, bet pernelyg siaurai suprastas dalykas.

Daug prarasta progų, daug neišnaudota galimybių, dar daugiau prarasta žmonių. Štai čia glūdi pati didžioji mūsų žurnalistikos tragedija. Oficiali statistika nėra jau taip niuripuzė, jei žurnalistų s-gos narius laikyti žurnalistais, tai jų kiekis buvo pasiekęs gražaus žakičiaus — nuo 50 — 1926 metais ligi 207 paskutiniais laisvės metais. Tremtyje atsidūrė net 120 žurnalistu, jų tarpe 80 s-gos narių. Gražūs skaičiai. Tačiau tikrovė yra žymiai liūdnė. Turėdami galvoje, kad žurnalistas s-goje tikroju žurnalistu būta tik trečdalis visų narių (tai drąsiai galima teigti, kiek gi gausime žurnalistų? Maža būrelė, Dvigubai ketverių metų okupacija žurnalisto šeimai sudavė nepaprastai skaudžius smūgius — nėra čia vietos išskaidyti visoms aukoms — sušaudytoms, KZ-tuose numarintoms, ir Sibiro tyros įgabentoms. Dar ir laikinis, jų netekimas, yra nepaprastai sunkios mūsų žurnalistikai (Gustainis, Sikrupskis). Kai kurie žurnalistai nuėjo bernauti sovietams. Čia, tremtyje, Vokietijoje, išsilblakė visal nedidelis tikrųjų žurnalistų būrys, gi keletas atsidūrė dar toliau (Prancūzija, JAV). Iš čia esančių vis keletas pajėgiųjų įsijungė į aktyvų spaudos darbą.

Padėtis nėra džiuginanti. Ji verčia visus kultūrininkus susirūpinti visu rimtumu. Turint savo tarpe, geriausiu atveju, tik keliolika pajėgiųjų žurnalistų, argi galima galvoti apie rimtą pastatytą žurnalistiką ir publicistiką būsimoje Lietuvoje? Tad ir tremties sąlygose reikia dėti visas — individualias ir kolektyvias — pastangas šiam reikalui pajudinti teigiama kryptimi.

Žurnalistinis darbu gausneji asmenys patys turėtų susirūpinti pasiruošimu savo būsimajai profesijai. Jie ir sąlygas čia turi neblogas — užsienis, galimybė išmokyti kalbų, žurnalistas skiriamas kursai (Miunchene, Ham-burge), pagallau, palyginti gausi mūsų spauda. Mūsų vadovaujantieji organai turėtų ir čia parodyti daugiau iniciatyvų ir paties reikalo suprastum. Būtų galima paremti galingu žurnalistu studijas, būtų galima pagalvoti ir apie žurnalistams kursų ar mokyklų įsteigimą.

Išugdyti gera, pajėgų, pilnutinį žurnalistą — tai nėra paprastas ir lengvas, tad drauge ir nepaprastai svarbus ir neišvengiamas reikalas.

L. T. B. Švietimo Valdybos žodis

NAUJUOSIUS MOKSLO METUS PRADEDA NT

Pradedame naujus mokslo metus. Peržvelgę praėjusių mokslo metų darbą, drąsiai galime didžiūotis mokytojų, tėvų ir visos mūsų švietimo visuomenės iniciatyva, sumanumu, atkakliu pasiryžimu ir išterme, kuriant švietimo įstaigas. Daug kur patiems mokytojams teko rūpintis mokyklos patalpomis, inventoriu. Darbas pradėtas be vadovėlių, be mokslo priemonių. Mokytojai turėjo rašyti konspektus. Pradėjome organizuoti vadovėlių spausdinimą. Mokiniais buvo steigiami bendrabučiai, gerinamos darbo sąlygos, kad auklėjimas ir mokslo našumas būtų išlaikytas tinkamoje aukštumoje net ir sunkiausiomis tremtinių gyvenimo sąlygomis.

Visos klūtys laipsniškai nugalimos. Mokytojai parodė daug idealizmo ir pasiaukojimo, dirbdami be atlyginimų.

Lietuvių S-gos ir vėliau L. T. B. Centro įstaigos patvarkė, kad visas Lietuvių švietimo darbas būtų vieningas, planingas ir turėtų tvirtą teisinį pagrindą. Todėl nustatyta, kad mokykla būtų tvarkoma Lietuvos švietimo įstatymais, taisyklėmis ir tradicijomis, prisiderinant prie gyvenamojo laiko reikalu. Tremtinių mokykloje dėstomieji dalykai einami pagal atitinkamas Lietuvos mokyklų programas. Auklėjimo kryptis — tautinė ir krikščioniška.

Šių dėsnių laikymasis ir vieningai dirbdami, mes užbaigėme labai sunkaus darbo ir pasiaukojimo pareikalavusius pirmuosius tremtinių mokslo metus, atnešusius gerų rezultatų. Tremtinių Bendruomenė tuos žygius įvertina su džiaugsmu ir pasididžiavimu. Keletas pastabų naujųjų mokslo metų pradžiai

Vėl stovime prieš didžiąjį atsakingą švie-planus, ieškoti žmonių, būdų ir priemonių šitai mokslo srityje plėsti.

Visi švietimo darbuotojai savo patyrimu ir nuosiūdiniu reikalo įvertinimu taip pat padės specialinių mokslų organizavimo sunkumus nugalėti.

limo darbą. Sąlygos maža kuo pagerėjo, kaip ir visas mūsų tremtinių gyvenimas. Grumiamės už savo ateitį. Visas įveiga (tempame, visus žmones išnuojame, kad dirbtų, kas ką pajėgia.

Kreipiame daugiau dėmesio į specialinius mokslus. Labai svarbu tremtinių jaunimui paruošti profesijai.

Švietimo Valdyba sveikina kiekvieną iniciatyvą, kas imasi steigti specialines mokyklas ar kursus. Daug gražios iniciatyvos šiuo reikalu parodė ger. Inžinierių Draugija, Miškininkai, Ekonomistai.

L. T. B. Švietimo skyrių pareiga sudaryti vaikų darželių tinklas per mažas. Jų darbas labai reikšmingas ir reikalingas. Reikia tinklas plėsti. Trūkstant specialistų. Pradžios mokyklų inspektoriai yra susirūpinę vaikų darželių reikalą gerinti. Reikia ieškoti šiai sričiai tinkamų auklėtojų, jas parengti. Švietimo skyriai ir šią sritį kreips daugiau dėmesio.

Pradžios mokyklų pedagogai dirba visu rimtumu, patyrimu, be priekaištų. Mokiniai ir gimnazijas ateina gerai parengti. Vadovėlių reikalas baigiamas tvarkyti. Darbas palengvės ir dar gerės.

Gimnazijų pedagogų darbo rezultatai itin reikšmingi. Mūsų abiturientai jau stoją į universitetus. Šioje vietoje mes susiduriame su tarptautiniais veiksniais, imamės visą atsakomybę už mūsų auklėtinį paruošimą ir išauklėjimą. Vienas kitas nepilnai paruoštas ar „iš pasigalėjimo“ praleistas abiturientas gali sukelti abejonių mūsų gimnazijų geru vardu ir sugriauti pasitikėjimą visa mūsų švietimo sistema. Visu griežtumu turime laikyti mūsų švietimo įstatų orumą, pradedant vaikų darželių ir baigiant gimnazija.

Sia prasme per pastaruosius mokslo metus laikėmės pakankamoje aukštumoje, ir mūsų išuoditi brandos atestatai atitinka universitų reikalavimus.

Tinkamų gimnazijoms vadovėlių iš Lietuvos beveik neturime atsivežę. Praėjusių mokslo metų praktika parodė, kad mūsų mokytojai gali ir naujų vadovėlių ar bent konspektų parašyti. Vadovėlių leidimu ir planingu pasiskirstymu mokyklos rūpinasi Švietimo V-bos Knrygų Leid. Komisija, su kuria mokytojai turėtų palaikyti glaudų kontaktą.

Šią vasarą pastebime stovyklose tendenciją mūsų progimnazijų ir gimnazijų tinklą dar plėsti. Kur praeitas metais turėjome II laipsn. pradžios mokyklą su keletu aukštesniųjų skyrių mokinėlių, ten užsimota pasividinti progimnazija; progimnazija, patraukusi iš kitur keletą aukštesniųjų klasių mokinėlių, būtinai nori pasidaryti gimnazija. Ar tai reikalinga? Juk II laips. pradžios mokyklos mokiniai turi tas pačias teises, kaip ir progimnazijos I-IV. kl. mokiniai. Nei didesnių teisių nei garbės, nei mokytojų nei mokiniais. Visai pagrįstai galime didžiūotis savąja 8 metų pradine mokykla ir jos didėliu darbu kad ir varginajantis vango mokyklos darbo sąlygomis. Dar blogiau su tendencija plėsti ir pilną gimnaziją, kur nėra svarbiausiais dalykais diplomuotojų mokytojų. Švietimo V-ba, stovėdama šiuo reikalą sąryšio, tokių gimnazijų negali tvirtinti, juo labiau, kad gimnazijų tinklą turime pakankama. Gimnazijų autoriteta remiami diplomuotais mokytojais. To principo švietimo vadovybė iki šiol laikėsi ir toliau laikysis, skirdama naujus bendrabučius.

Jautri problema — mokytojų parinkimo ir pasikeitimo reikalai. Didelį sunkumą mums sudaro mūsų stovyklų uždarymas žmonių kilnojimais. Mes turime stovyklų su cezuotų mokytojų pertekliu, kitur tokių trūksta, o atsikeiči iš kitur neišleidžia. Vietos švietimo skyriai ir tėvų komitetai turėtų padėti gimn. vadovybei reikalingiems žmonėms sudaryti sąlygas atsikeiči iš kitur, kur jie neišnaudotami.

Mokytojų tarbybos kviečiamos savo pasėdžiuose nagrinėti mūsų švietimo ir au-

Alė Sidabraitė

Tavo akys

Tavo akys tokios mėlynos,
Kaip pavasari lietuviškas dangus;
Nūtyleki, kad aš pasivėlinau —
Lai širdis svaigiu džiaugsmu atbus.

Ši naktis nušvims mūsų tarpum pasaka
Išsvajota nuostabioms sapnams,
Nuo pat lopio jos man niekas neseka,
Nuo pat lopio aš įgiuosi jos.

Ir kaip elgeta prie puotų rūmo stoviu,
Kaip tas elgeta nusukęs, įkyrus,
Viespatie! — aš niekad nevaivaju,
Bet kada gi kančiai galas bus?!!

klėjimo reikalus, skaityti referatų, kelti su-nanymų, juos siūsti Švietimo Valdybai.

Mokytojų tarbybų senesnieji nariai turėtų visuomet duoti pasiakytį ir jaunesniems kolegomis, reikia išklausti kiekvieną nu-monė. Mokytojų tarbyba yra vieta, kur turi nuolat augti ir tobulėti pedagoginės jėgos, kur vienai kitas turi pažinti ir gerbi, kad būtume kaip viena šeima. Daugiau pagarbos, ir dar gražiau dirbsime, kaip dera auklėtojų šeimoje.

Švietimo Valdyba turi duomenų ir rimto pagrindo įspėti, kad nei vienas nepamiršume vyriausio mūsų uždavinio esančiai iš-tremime lietuvių tautos daliai sveikail ir pajėgiausiai laikyti, lie-tuviu vardu saugoti, tautiniam solidarumui ugdyti ir tuo keliu naujam gyvenimui nepriklausomoje tėvynėje ruošti.

Mokytojai dar turi ir specialią garbingą pavėdiną — esame tremtinių gerovės ir tautos garbės įpareigoti iš-silaikyti su ligišiolinio idealizmu ir pasiaukojimu.

L. T. B. Švietimo Valdyba.

Dramos teatras „Romuva“

Bevatyrdami Vokietijoje gyvenančių lietuvių kultūrinę kroniką rasime, kad šis teatras, kaip jo vadovas ir režisierius Pr. Zenkevičius sako, savo darbo užuomazgą pradėjo Wuerz-burge 1945 m. rudenį. Mažas būrelis jaunų entuziastų, susijusių prie senesnių, jau turinčių šioje srityje patyrimą žmonių, būlo rū-syje mokėsi žengti pirmą scenos žingsnį.

Kukliai, nieko ypatingo stovyklos visuomenė nežadėdami ir jokių reikalavimų nestatydami, čia klupdami, čia vėl pasikeldami ir pasitaikantis kilūtis nugalėdami, 1946 m. sausio 5 d. savo darbą vainikavo pirmąja premjera, Petro Vaičiūno drama „Sudrumstoji ramybė“.

Tas pats mėgėjų kolektyvas, šiek tiek pakilkeivusia sudėtimi, vasario 16 d. išvakarėse vėl pasirodė su nauja premjera S. Čiurlionienės drama — „Aušros sūnūs“.

Šis teatras, davęs Wuerzburge du pastatymus P. Vaičiūno „Sudrumstąją ramybę“ ir S. Čiurlionienės „Aušros sūnūs“, išvyko gastroliu ir aplankė daug lietuvių stovyklų, kur tiek vietos visuomenės, tiek žinomų kritikų per spaudos skiltis buvo gana teigiamai įvertintas.

Tolimesniam ir sėkmingesniais teatro darbu būtų reikalingos geresnės sąlygos, todėl jis iš Wuerzburge turėjo išsikelti ir įsikurdinti Fellbach, kur, papildytas naujomis aktorijū jėgomis, išėjo į gyvenimą kaip lietuvių dramų teatras „Romuva“.

Šis dramų teatras Fellbach, kaip davė vie-ną pastatymą, būtent P. Vaičiūno „Sudrumstąją ramybę“ ir dabar ruošiasi antram pastatymui — S. Čiurlionienės „Aušros sūnūs“ (Abu pastatymai atnaujinti).

Fellbacho lietuvių dramų teatro „Romuva“ pasirinktas kelias yra aiškus lietuviškas, kuriuo jie yra pasiryžę ir toliau žengti. Įsijungę ir teatru naujom jėgom ir toliau bus teisingas studijos darbas. Dėl naujų pastatymų jau tariamasi su režisieriais. Bet apie tai pakalbėsime vėliau.

Kaip nauja dramų teatro žvaigždė, iškilo ponias Dainėnė, užsirekomendavusi kaip gabi dramų aktorė (Lietuvoje ji buvo operos ak-

torė). Siems pastatymams dekoracijos piešė dail. Česlovas Janušas.

Lietuvių dramų teatro „Romuva“ vadovai ir režisieriai Pr. Zenkevičius, sukūrusiam naują vertingą meno vėlinetą, linkime sėkmės ir ryžto toliau eiti pasirinktu keliu, o lietuviškoji visuomenė pasilieka ilgėdamasi ir laukdama naujų pastatymų, gastroliu.

Vytautas Kasėnas

Laiškas Redakcijai

Prašome neatsisakyti įdėti Tamtos redaguo-jamo laikraščio artimiausiam nr-yje šių mūsų pareiškimų.

Pedagoginio žurnalo „Tremtinių Mokykla“ 1 nr-yje atspausdinoti poeto Stasio Santvaro lyrikos knygos „Laival palaužtom būrėm“ recenzija, pavadinata „Palaužti sparnų poezija“ ir pasirašyta Leono Miškinio, pateko minėtam žurnalui be mūsų žinios ir pritarimo vietoje paruošto, moksleiviams bei mokyklų gyvenimui, skryliaus.

Nesidimami šioje vietoje vertinti St. Santvaro knygos meniniu požiūriu, pareiškiame, kad minėta recenzija, jau vien savo žiaurumu, grėsianti užmušti bet kokia korybinė iniciatyva, nesiderina su pedagoginiam žurnalui priderama dvasia ir su redakcijos žodyje nusakyta žurnalo kryptimi.

Esame nuomonės, kad kiekvienas grubus tonas, ir asmeniškumas bei „atsiskaitymų“ pasinešius, neobjektyvi, slapyvardžiškai besidistanti kritika ne tik smerktina vertinant literatūrinus kūrinus, bet ir apskritai vengtina, kaip destruktiviai veikianti mums taip rūpimą vienybę bei tolerancijos dvasios ugdymą mūsų tarpe.

Todėl „Tremtinių Mokyklos“ redaktoriais — dīpl. pedagog. A. Kairio tokiems nekolegiš-kiems veiksams esame priešingi ir nesijaučiame už juos atsakingi.

Reiškiame pagarbą

Ben. Rutkūnis ir J. Andrius,
„Tremtinių Mokyklos“ redakc.
kolegijos nariai.

Filosofas Vydūnas anglų zonoje

S. m. rugpičio 14 d. Vydūnas atvežtas anglų zonon. Mūsų bendrabardis š. m. rugpičio 14 d. turėjo progos su juo pasimatyti ir pasikalbėti.

Rašytojas Vydūnas fiziškai begalo nuvargintas. Gulį ilgoninėje. Iš trečio aukšto nusileisti žemyn dar nepajėgia. Bet ne 79 metų amžiaus našta jį nuvargino — kelionė iš Tilžės nuo 1944. X. 2 d. per Rytpriūsius — Pomeraniją iki anglų zonos. Šioje kelionėje jo visko matyta: būta mušto, spardytų, skandinto ir visai niekinto. Šią savo vargo kelionę jis yra aprašęs rašinyje „Demonas paliktas“, kurio rankraštį jam pavvyko išsaugoti. Šiaip visi darbučiai iš jo atimti. Neturi nei viršūninių draubūti, nei baltinių, nei apavo.

Bet moraliskai rašytojas stiprus. Nors ir

sunkiose gyvenimo sąlygose, tačiau vis dėlto sugebėjo parašyti ir išsaugoti, be aukščiausio minėto, dar: Gyvėbė, gyvenimo dėsniai ir žmogus (mąstymai iš gelmių žvilgio), Didysis klausimas (Die Grosse Frage — kiek nacional-socializmas yra pakentęs vokiečių tautai), Aisčių religija, Ein Nachlass schlichter Htausercher Menschen, Išvertęs Bhagavad Gita „Palaimintoji giesmė“ ir lietuvių kalba ir išsaugojtos tos giesmės originalų sanskritų kalboje.

Luebecko Lietuvių Gerbūvio įstaiga yra paėmusi jį savo globon ir pirmąją pagalbą jau suteikusi. Reikia manyti, kad Anglų karinės ir UNRRA įstaigos bus palankios jo gėbos reikalui, nes Vydūnas yra Anglijos Rašytojų sąjungos (Pen-Club) garbės narys.

Ryškiosios asmenybės

Enrico de Nicola

Pirmasis naujos ir jauniausios Italijos Respublikos prezidentas, sakytum, daugiau paanas ir koki Romos muziejaus portretą, negu ir labai slausi Neapolio advokatai ir dar geresni konstitucinės teisės žinovai. Niekam Europoje nė į galva neatėjo, kad naujos Italijos respublikos senatoriai ieškos pirmąjį prezidento Pietų Italijoje, o tuo labiau Enrico de Nicola asmenyje. Ir kai politinės partijos sutarė dėl jo kandidatūros bei prašė jį sutikti būti prezidentu, tai jis ligal ir griežtai atsakė, atvirai pasisakydamas, kad per referendumą savo balsą atidavęs už karalių, vadinas, esąs monarchistas... Taigi, balsuoti už karalių ir sutikti būti respublikos pirmąjį reprezentantui — atrodė de Nicola nesuderinama su jo sąžinės reikalavimais. Bet kaip juristas ir demokratas, jis sutiko, kad kaip juristas turėtų nusileisti respublikiniam daugumai ir kad skubiai reikia užbaigti su provizoriumu. Ilgai spiriamas draugų (kalbinamas partijų ir raginamas tautinių interesų, pagaliau E. de Nicola nusileidė... ir prašė atsiųsti automobilį, kurs galėtų jį nuvežti iš Neapolio Romon prezidento pareigoms.

Aistringa politinių partijų kova Italijoje su Nicola atėjimu lyg ir kiek atsilojo. Jis



Ir buvo parinktas Italijos Steigiamojo Seimo tam, kad savo ramumu ir partiniu nepriklausomumu iškilęs aukščiau seniai išsilgusių partinių grumtynių, priklaitykų naujos respublikos išsibūvimams. Priklaitų taip, kaip priklaito mama ką tik pradėjus vaikščioti vaikui... Ir nesunku suprasti, kaip didelė atsakomybė prisiėmė šis 70 metų amžiaus „pirmasis tarpininkas“, geras Umberto draugas, buv. karaliaus Viktoro-Emanuelio III advokatas, patarėjas ir bičiulis.

Italijos politinio gyvenimo istorija ima minėti Enrico de Nicola jau nuo 1911 metų; nuo tu metų, kai jis pirmą kartą pasirodė parlamente su labai įspūdinga kalba, liečiančia tuo metu svarstomą naują Italijos baudžiamąjį kodeksą. Parlamentariai buvo nustebinti tos kalbos turiniu, suėjusiu, galima sakyti, moderniausiasia baudžiamosios teisės koncepcija ir pūkia jurisprudencijos elegancija išreikiusiu kriminalistikos mokslo naujaisiais dvasia. Šiuo pirmuoju „gyvu traktatu“ Nicola atkreipė į save įtakingų asmenybių dėmesį. Ir vos pasiekęs trisdešimt ketis metus, jau buvo pakviestas reikšmingiems darbams konjūnu ir finansų ministerijoje. Pačiu sunkioju Italijos vidaus politikos metu — nuo 1919 iki 1923 — Nicola keturis kartus buvo pakviestas kaip ministras pirmininkas. „Zygio i Roma“ metu Nicola laikė užmėtas atstovų rūmų pirmininko vietą. Bet per 10 politinės veiklos metu įsigijęs palatus patyrimo ir turėdamas gero naujaitimo, i kur gal nuvesti musolinisokios avantiūros, Nicola staiga viešai pareiškė, kad jis „jau nebe politikas“, kad politiniu darbu daugiau nesinteresuoja ir kad grįžta i savo gimtąjį miestą Neapolį verstis advokatais. Ir nuo 1924 metų Nicola atmeta visus ir iš bet kur ateinančių pasiūlymų prisidėti prie naujo judėjimo arba užimti kurį reikšmingą postą. Jis užsibarikavo, kiek galima slauriam, savo profesijos darbe, sumąžina savo draugų ir pažįstamų skaičių, užsideda savo kabine ir nieko nemori žinoti apie Musolinio fašizmo; nenori jo nei peikti nei girti. Praėjo beveik 20 metų, ir dangulinai atrodė, kad Nicola jau senai yra išnykęs. Bet 1943 metais, kai Italijos traužimas pasisuko naują kryptimi, Nicola vėl pasirodė viešumom. Badoglio vyriausybėi beveikdant Italijos kapituliaciją, Nicola nelaukiant ir visų nustebinamą figūroja kaip juridinis patarėjas prie karaliaus rūmų ir prie naujos kapituliacinės vyriausybės. Ir tik tada paaiškėjo, kad toji figūra ir nuobodni Nicola politinė tyła reikė labai užmaskuotą konspiraciją prieš Musolinį.

Is šiuo kelių Nicola gyvenimo epizodų reikia būtinau manyti, kad jo parinkimas pirmuoju prezidentu „tebeagantiniams“ Italijos respublikai nėra joks atsitiktinumas ir joks nesuspatingas... Naujiejis respublikos senatoriai, matyt, rado rimtų motyvų, kad pata-

Iki pasimatymo Wuerzburge!

Apie rengiamą Wuerzburge lietuvių dainų šventę jau žino veiki vakarų Vokietijoje gyvena tautiečiai. Daugis iš jų galvoja, kaip patekti į ją, nes kas gi iš mūsų nenorėtų būti pirmosios lietuvių dainų šventės Vokietijoje svečiu. Tuo klausimu yra susirūpinę mėninkai, dainos mėgėjai ir šiaip visi kiti tėvynainiai. Artiauj Wuerzburge gyvenantiems ši problema galvos nekvaršina. Ryto metu atvažiuos, pasisvečiuos, o vakare pasakys sudivė. Ir viskas. Bet kaip patekti į ją toliau gyvenantiems, kada kelionė yra surišta su nakvyne? Štai, čia ir galvosūkio. Traukinių tvarkaraščiui nepakeiči, o pakeičias ar dviračių nenukeičiausi. Kągi, belieka organizuoti ekskursijas. O kiti UNRRA-ov vadovėlių ne duos 2-3 sunkvežiminių nuvažioti i pirmąją lietuvių dainų šventę tremtyje? Tik reikia paprašyti. Reikia ir mokėti paprašyti.

Apsukresnieji išeltį jau surado. Pokšt gro-metė Wuerzburge gyvenančiam bičiuliui ar gimnaziui — ir šilta nakvyne jau garantuota. Vieti užimta ir ji niekam nebus užleista. Kągi darsai, kad kas greitesnis, tas visada pirmesnis.

Studentų Tarybos...

(Atkelta iš 2 pusl.)

Stud. K. Balčiauskas plačiau apspostjo prie centr. atstovybės išdo reikalų. Is šio pranešimo susidaro valzdas, jog išdo reikalai geri, nors ir netoki, kad būtų įmanoma išspręsti nors būtiniausius reikalus. K. Balčiauskas užtikrinio, kad iki Naujųjų Metų studentams pašalpos nebus nutrauktos. Nemaža suma pinigų gauta studentų maitinimui pagerinti. Didensi studentų sambūriai šiuo reikalu gal kreiptis i centr. atstovybę.

Toliau centr. atstovybės narių pranešimuose buvo paleistas mūsų studentijos ryšio su užsienio studentais klausimas. Centr. atstovybė raštu kreipėsi i eilės kraštų studentiją. Atsakymai gauti tik iš austrų, anglų, švedų ir italių studentų. Taip pat pasiskauso Javdu ir atvykęs Tarptautinės Studentų Šalpos organizacijos atstovas, kuris vietoje susipažino su lietuvių studentų reikalais ir yra pasižadėjęs, kiek tai priklauso jo kompetencijos, padėti lietuviams studentams.

Organizaciniai reikalai

Antrosios suvažiavimo dienos darbotvarkę sudarė statuto svarstymas, diskusijos, sumanyti ir pasiūlymai, rezoliucijų priėmimas ir uždarymas. Įpangine kalba pasakė dr. Jasaitis, sveikindamas studentiją ir skatinamas prisidėti prie visomeninto, kultūrinio darbo. Kadangi studentija sudaro žymią dalį lietuviškos bendruomenės, — ji, kaip aktyvus elementas, turi duoti impulsą, o bendruomenės uždavinys studentiją paremti mediagiškiškai.

Svarstant bendrosios studentų organizacijos statuto projektą, kilo gyvų diskusijų, per kurias buvo prieta kompromisai dar kartą persvarstyti projekta valdyboje ir su pastabomis atsiųsti centrinei atstovybei. Antrasis visuotinis studentijos suvažiavimas įvykis tik spalio mėnesi. Toliau diskusijose buvo paleistas netrukus turis įvykti Pax Romana studentų suvažiavimas, kuriame, šio suvažiavimo pagėdavimu, turėtų būti atstovaujami ir bendrieji lietuvių studentų reikalai. Taip pat iškilo pagėdavimu, kad pasiskirų pasaulėžiūrį studentai bendradarbiautų su centrine atstovybe. Buvo pasiūlyta, kad prie centr. atstovybės būtų atstovų ir iš viekančių studentų sambūrių. Taip pat suvažiavime nutarta studentų tarybą sudaryti iš visų studentų valdybų, zoninių atstovybių pirmininkų ir centrinės atstovybės narių. Si studentų taryba savo kompetencija yra uo visuotinio studentų suvažiavimo. Sumanyuose ir pasiūlymuose anglų zonos atstovas pareiškė pagėdavimą, jog atstytėje į anglų zoną, o ypač i Baltijos universiteta, būtų kreipiama daugiau dėmesio.

Suvažiavimas priėmė sveikinimo rezoliucijas Amerikos Lietuvių Tarybai, BALF, L.R.K. ir kt. V. Dav.

kėjo prezidento galią taip išoriškai neįsprendžiam asmenuli. Nicola nepriklauso formaliai jokiam partijai. Bet neslepia savo pažirį liberalizmo ir savo kieto demokratizmo. Gal būt, dėl to jis ir yra priimtinas visiems: ir desiniesiems, ir kairiesiems, ir viduruli. Savo švelnių charakteriu, bet griežtu teisiniu formalizmu jau bus lengviau, negu kam kitam, išlaikyti reikalinga respektą naujos besiformuojančios respublikos. Kaip tradicijom monarchistai, bet ir nenukreipiamam demokratui jam bus patogiau, negu kam kitam, perskiepiti ilgų metų politines tradicijas ir perversi ramiai ir be didelių kentėjimų... nauja varstybės santvarka i konstitucijai tvirta ir tiesu kelia.

Ir Nicola ar tik nebus pirmasis i vienintėlis istorijoje prezidentas, kurs iki šiol dar nė karto nebuvo vedęs... Neturėdamas nė žmonos, nei vaikų, nei kitokių šeimyninių galvosūkių, jis gali šitias dienas ir naktis galvoti apie Respublikos gerovę...

V. Audrinus

Atneša laiškanėšys wuerzburgiečiui ir tokių laišku, kurie parašyti visiškai nepažintam žmuni. Ziūrėk, tave ir beagraudus kuris nors pilietis ar pilietaitė, kad, girli, ar nebeatsimni maneš, juk buvome traukinyje susipažinę. Ir taip po eilės gražių šiltų žodžių šiek mažas pramėmėlis: būtų geriau žinoti šventės metu kur nors kamputyje pas jus priėliauti. Manau, neatsisakysit. Svarbu tik pastogė, kad vėjas neužpuštų ir lietus neužlytų, — pasigerinsie baigia laiška maloniausias žodžias.

Na, nieko nepadarysi, gduauti reikia, jei nori būti dainų šventės dalyviu.

Taigi, bičiuli mielas ir tautieie brangi, pamatysime mes Wuerzburge. O dabar dar truputis informacijai.

Pirmausia, wuerzburgiečiai įsąj laukia. Taveš, jo ir jos. Suskriedė būrin, mes gražiaus pasireikšime su savo tautinėm aspiracijom. Kur negalima pamiršti, kad ši dainų šventė rengiama rugšėjo 8 d. progą. Jūsų pasirodys 500-600 dainininkų, susidedančių iš 7 pajūgių bei stiprių chorų, mūsų menų pasulyje gerai užsirekomenduojanti ir žinomų muzikų vedamu. O kaip gi žavų bus, kada aiktėje pamatysime 120 tautinių šokų šokėjų. Na, o pertrauka metu, kada dainininkai ir šokėjai bus užimti reperičiomis, atvykusiems sveičiams daug staigmenų žada surengti vietos skautai. Tad ir tu, broli skaute, geriausiai atvyk i Wuerzburga uniformuotas.

Sventės organizatorium, kaip jau žinome, yra muzikas V. Simkus. Jam i talką eina sudarytas iš organizacijų, istaigų bei visuomenės atstovų darbo komitetas, kuriam kranama ant pečių visa organizacija. Išlaidas paripinti ir jas padengti pažadėjo ekonominis komitetas.

Vytautas Kasnaitis

Vilniaus vargai

(Atkelta iš 4 pusl.)

nu, kuris „torgams“ ir nepravilomas. Įstaigos, kaip Prodrotgas ir t. t., tur būt, dabar svarsto savo planus, biudžetus, o kai jie biudžeto ir planavimo vyr. komisijos bus patvirtinti, galės pradėti organizuoti tinkamus bolševikinis kadrus, rūpintis kreditalis, draugisliu kaimyninių respublikų užrūdintais ir prityrusiais bolševikiškais specialis. Tam ir yra reikalinga penkmetis.

3. Ten, kur yra privatnė iniciatyva, privatnė prekyba, kur yra užinteresuotų turėti naudos, kur yra asmens laisvės garantijos, tas padaryti įmanoma ir per 3 mėn., bet tik ne Vilniuje šiuo metu.

Vilniau, kantrus būt, prisimink 1939. 10. 17. ir tuomet svarstė ir planus tvirtino visoki „OV“ vykd. komitete. Ir tuomet, t. y., 1939. 10. 17. nebuvo nei kioskų nei važinai su galvinais: limonadų, gauzutu vandeniu ir ledais. Po 1939. 10. 17. po įkygiavimo lietuvių kartumens, po iškėlimo Gedimino kalne trišpalvės, lyg būtų pasaka, visko atsirado, bet dingto už tai planai, „torgai“, „ovai“. Istorija, sako, kartojasi. — V. A.

„Jūs kalti, jei nenorite...“

Daugelis tautiečių gauna iš Danijos, Olandijos, Belgijos laišku, kuriuose ten gyvenantieji pateisinti skundžias, kaip jiems yra sunku lietuviams savo buvimu tose kraštuose. Kiekviename žingsnyje priekaištai: „kodėl jūs nenegritate namo?“, „kodėl jūs nenorite grįžti tėvynėn, vadinas, jūs buvotė nacių draugas ir bijotės baumes?“, ir t. t. Kai tautiečiai bando jiems paaiškinti, kokia priežastis mus verčia gyventi plikuose barakuose, valgyti numetama mums duonos kąsnį, kesti nepriteklį ir nežinoti rytdienos — jie netikli ir abejingai purto galvas. „Ne, Jūs kalti, jūs nusikaltoe, todėl ir bijotės grįžti.“

Tokioje padėtyje gyvena tūkstančiai išblaskyti mūsų tautiečių valstybėse, kurios neturėjo „laimes“ pažinti tų sąlygų, tų sunkių bandymų ir tragedijos, kokios mes pergyvenom pirmąją sovietų okupaciją, kokią mes pergyvenome patys amesniškai.

Abėjojimus padidina dar ir intensyvi sovietų propaganda, kuri puikiai veikia Danijoje, Olandijoje ir kitose mažesneose valstybėse. Mes tai propagandai atsipirinti iki šiol padėjome labai maži pastangų, o kiti mums nesirūpina. Tuo tarpu gi mums blogo link elemental dirba išsijuose ir to jų darbo vaisius nemalonaliai turi suvirškinti karo audros išblaskyti mūsų tautiečiai.

Neabejotina, kad Vokietijoje gyvenančių tremtinių tarpe yra pakankamai žmonių, mokančių svietimas kalbas. Ju tarpe neabejotinai yra ir kalbininkų, žurnalistu. Argi galima savo tautiečius palikti jų pačių likimui ir leisti jiems gyventi nuolatiniam skrupulingame neramume? Jei mes savo bendruomenę čia, Vokietijoje, kiek išgalėdami cementuojame, atremdami volkioskos spaudos daromus užmetimus ar nepagrįstus kaltinimus, tuo labiau turime įsiparegoti panašiai pagelbėti ir tautiečiams, gyvenantiems už Vokietijos ribų.

Nesuklysiu pasakęs, jog mūsų padėties, kai galime gyventi gausnesne bendruomenėje, yra žymiai geresnė už tų mūsų tautiečių, gyvenančių po kelis Danijos ar Olandijos. Jie ten — agunos grūdas tarp kviečių, tad ir argumentuoti turi mažiau galimybių. Cia mus geriau supranta amerikiečiai, britai ir prancūzai, ju gi — dėl vyriaujančios komunistinės propagandos olandai ar danai ir negali suprasti.

LTB vyriausiojo organo pareiga susirpinti ir šiuo tautiečių bent daline reabilitacija. Į pagalbą ten gyvenantiems tautiečiams turi eiti visi ir visomis priemonėmis. St. V.

Pranešimas

Pranešama, kad numatytas J. E. Vyskupo Vincento Brizio 8. m. rugšėjo 1 d. atsilankymas Dilingene dėl sudėtingos aplinkybių nekeliamas i 8. m. rugšėjo 8 d. Parapijos Klebonas

We Learn English

Laisvas anglų kalbos kursas „M. K.“ skaitytojams
The Thirty First Lesson — Trisdešimt pirmoji pamoka

Would i should turi t. p. dar i savo reikėmė. Tai yra Past Tense nuo žodžių will (uili) — norėti ir shall (šėl) — privaleti. Veiksmažodžiai shall ir will turi tik du laiku — Present Tense ir Past Tense. Present Tense viusoje asmenyse ir abiejuose laikuose yra shall ir will, o Past Tense — should ir would. Kitų laiku nėra ir juos reikia pakeisti visais kitais veiksmažodžiu. Will paprastai pakeičiamas veiksmažodžiu to want, o shall — to be obliged. Yra dar keleta veiksmažodžių, kurie turi tik dvi arba vieną reikėmė. Veiksmažodis can — galėti Present Tense nesikeičia nei nuo asmens nei nuo skaitėjas ir per visą esamąjį laiką yra can. Past Tense bus could ir t. p. niekur nesikeičia. Kituose laikuose šitas veiksmažodis pakeičiamas veiksmažodžiu to be able (tu būti ebi) — kurio vertimas i lietuvių kalba atitiktai maždaug „būti stovis“. Pav., „I can go home“ — aš galiu eiti namo. „I shall be able to go home“ — aš galėsiu eiti namo. Veiksmažodis „must“ (mast) — privaleti turi tik vieną lytį ir kituose laikuose pakeičiamas veiksmažodžiu „to have“ — turėti. Pav., „I had to go home“ — aš turėjau eiti namo. Minėti veiksmažodžiai — will, shall, can ir must vartojami be pagalbiniu veiksmažodžio to do neigiamuosiuose ir klausiamuosiuose sakiniuose, be to, sakiny kiti veiksmažodžiai vartojami be daleytes to po šitų veiksmažodžių. Cannot rašomas drauge.

Kalboje angliai dažnai vartoja sutrumpinimus, ypač neigiamuosiuose sakiniuose. Vietoj „do not“ sakoma „don't“, vietoj „shall not“ „shalln't“ ir t. t. Šita taisyklė tinka visiems laikams, kurie sudaromi panaudojant pagalbinis veiksmažodžius. Apostrofas (') dedamas prieš „t“, išleidžiant daleyte „no“ ir jungiant pagalbinį veiksmažodį su neiginiu i viena žodi.

Baigsiu šiai dienai gramatiką. Paskaitykite šia mažą „story“, pamėginkite ją išversti ir papasakoti.

Difficult Task

One afternoon a gentleman was walking along the street when he saw a man who tried to get a huge packing-case trough a door-way. Having a good heart the gentleman lend a helping hand to him. „We cannot move it!“, remarked the packer after five minutes of hardest work. „Yes, it is too heavy for us“, replied the kind hearted gentleman. „We shall never be able to get it in“. „Get it in!“ exclaimed the packer. „Good God, I was trying to get it out. along (elong) — išilgai to see, saw, seen (s, so, syn) — matyti huge (hūdz) — milžiniškas packing-case (paking-kėz) — dėžė through (sru) — per, klaurai doorway (dorūz) — durų, vartų anga to lend a helping hand (lend a helping hand) — (paskolinti padėcančią ranką) — padėti to lend, lent, lent (to lend, lent, lent) — paskolinti to move (to muv) — pajudinti, persikelti i kita gyvenama vieta to remark (to rimark) — pastebėti packer (paker) — pakuotojas kind hearted (kind harted) — geros širdies heart (hart) — širdis to get in — įgabinti i vidų to exclaim (eksklėim) — sušukti God (god) — Dievas to get out — išgabinti, išreikalauti O dabar mūsų netaisyklingi veiksmažodžiai: dwell, dwell, dwell (duel, duēt, duēt) — gyventi (bute) eat, ate, eaten (yt, et, ytn) — valgyti fall, fell, fallen (fol, fēl, fōlen) — kristi feed, fed, fed (fyd, fēd, fēd) — maitinti felt, felt, felt (fyt, felt, felt) — justi fight, fought, fought (fait, fot, fot) — kovoti find, found, found (faind, faund, faund) — rasti

Penktasis padalijimas...

(Pradžia 3 pusl.)

Metėtos ir jos ryšių sienų klausimas. Tad Sovietams ir yra dilema: ar pasiryžti ir toliau vieniems tvarkyti Lenkiją ar jau keturius kartus išpraktikuoti būdą eiti!

penktąjį Lenkijos padalijimą?

Sitokią naują Sovietų triukšą daug kas dabar jau svarsto ir lanko galimai. Mat, visai pirma, tautai išeiti „pagal planą“. Kaip tik rusai susitaiko su vokiečiais, tai tuojau jie dalija Lenkiją. Ir dar visai neseniai, tuo laiku, kai Anglija ir Prancūzija paskelbė Vokietijai karą, Sovietai iš pradžių liko neutralūs, pasicum sąjungoje su Hitleriu pasidalijo Lenkiją. Tad kodėl dabar to paties nepabandyti? Nesvarbu, kad Sovietai dabar yra vakarų sąjungininkai. Derėjosi Maskvoje su vakarų demokratijos delegatais, o sutarė sudarę su Hitleriu. Todėl daug kas mano, kad ir dabar tas pats gal pasikartoti. Pavarštininkai žiūrint, atrodo, reikalas būtų labai „praktiški“ sutvarkytas. Sovietai pasilikytų tą Lenkijos dalį, kuri dabar jau jiems pėaukota, o vokiečiai automatiškai gautų „geras“ rytų sienas. Būtų patenkinti ir dar Sovietams labai dėkingi. Tokią mintį jau paleido į pasaulį Molotovo sąskaidamas, kad Sovietai nori vieningos, pramoningos ir pajėgios Vokietijos.

Tačiau diplomatijoje yra du skirtingi dalykai: sakti ir galvoti. Paprastai, ne tiek svarbu, ką sako (arba net visai nesvarbu), bet svarbu

kokie yra tikrieji Sovietų planai?

Juk atrodo, Sovietų niekas negali pakaltinti, kad jie neturi planų ar kad jie per greitį ką nors užmiršta (žinoma, jei tas „užmiršimas“ nėra jiems naudingas). Juk Sovietai puikiai žino, kad po kiekvieno Lenkijos pasidalijimo, anksčiau ar vėliau, turi sėkti antroji plano dalis: susikibimas su Vokietija. Žinoma, tas faktas Sovietų nebaidytų nuo „dalijimosi“. Juk Sovietai ir Vilnių Lietuvai 1939 metais atidavė tam, kad 1940 metais lengviau būtų paslítani visą Lietuvą. Tad klausimas,

kuriais sąlygomis galėtų įvykti Lenkijos pasidalijimas?

Atsakymas aiškus ir trumpas: tomis, kurios garantuoja Sovietams politinį dominavimą visoje Vokietijoje arba, minimum, kurios duotų galimai palanknesnes strategines pozicijas atliecis „seivikams“. Jokios kitos sąlygos Sovietams, sveikame suprantama, negali būti primintos. Nejaugi Sovietai norėtų didelti Vokietijos kumštį, kuris anksčiau ar vėliau (jei tik bus pakankamai stiprus) automatiškai bus išliestas į rytus.

Bet va šitos Sovietų sąlygos tikrai gali atgrasinti vokiečius nuo „dalybų biznio“. Tai vienas dalykas. Antras dalykas tai Amerika ir, apskritai, vakarų Sąjungininkai. Pastariejiems ir be to jau atrodo, kad Sovietai per daug tili ir vakarus nuslinko ir kad būtų reikalas rusams truputį atgal paėiti. Vargu ar modernioji pasaulio istorija žino tokius nugalėtojų teritorinius laimėjimus, kokius dabar Sovietai užsimojo turėti. Jau anuo metu (1939) sąjungininkai stėjo kariuotė dėti to, kad Hitleris reikalavo Danciją ir „koridoriaus“ per koridorius, tai argi gali dabar būtų „vistiėki“, jeigu kas nors pareikalautų iš viso panaikinti Lenkiją?

Patį svarbiausioji „kliūtis“ toliam padalijimui yra lenkų tauta. Visas pasaulis žino, kokį vaidmenį suvaidino Lenkija, kuone iki paskutinio kraujo laše kovodama prieš nacizmą, prieš agresorių ir tironus. Tad kieno sąžinė sutiktų Lenkiją nubausiti už tai? O pasaulio sąžinė pradeda atstūbt. Girdėjome kalbas Paryžiaus konferencijoje. Skaitome tais reikalais pasipiktinimus visoje padoroje pasaulio spaudoje. O lenkų tauta ne viena tokioje padėtyje. Milijonų milijonai laukia savo laisvės sprendimo.

Lietuvių Tremtinių Bendruomenės Neumünsterio Apylinkės Teismas išsė pasilėpė puošni Griskevičiaus Jono, sūn. Antano, gim. 13. 11. 1926 m. ataskyti byloje, šikėtoje jam, kaltinant vagystėje. Trims mėnesiams praėjus nuo šio skėblimo dienos byla bus nagrinėjama Griskevičių Jonui nedalyvaujant. (Baudž. Byla 14/1946)

Apylinkės Teismas

Veda N. Cirtanusa

SPORTO ŽINIOS

Lietuviai futbolininkai Frankfurte ir Wiesbadene

Augsburgo lietuvių sporto klubo „Dainava“ ir kitų labiau žinomų dar iš Lietuvos futbolininkų iniciatyva pavyko sudaryti pajėgesnį lietuvių futbolininkų vienovėlik, kuri po sėkmingų rungtynių su kitų tautybių tremtinių komandomis pasiryžo išbandyti savo pajėgumą ir su stipresniems vokiečių futbolo vienovėlikams. Taip 8. m. liepos 18 d. lietuvių futbolininkai stojo kovon prieš vokiečių Gross Hessen meistrė Frankfurto „Eintracht“ (Verbandliga). Rungtynės, kurias sėkė apie 5.000 žiūrovų, jų tarpe daug lietuvių, atvykusių iš artimiausių apylinkių specialiai toms rungtynėms, baigėsi lygumiai 3:3 (1:1). Ivarčius pelnė: Grybauskas 2 ir Kitas 1 (1). Antras rungtynės, kurios įvyko 8. m. liepos 21 d. Wiesbadene prieš SV Wiesbaden (Landesliga), mūsiškiai, būdami tik techniškai tiek taktiškai lygūs su vokiečiais, dėl per didelio nuovargio ir susižeidimų lošiant prieš Frankfurto „Eintracht“, pralaimėjo 3:5 (1:4). Ivarčius įmūšė: Kėvalaitis 2 ir Adomavičius 1.

Trečias rungtynės prieš Wiesbadeno „Lituanica“ futbolininkus be didesnių pastangų laimėjo 6:3 (3:1). Ivarčius pelnė: Adomavičius 2, Jeršovas 2 ir Pliuškevičius 2. Visas tas rungtynės lietuvių futbolininkų perkilnas žaidė šios sudėties: vartuose — Perkilnas; gynėjai — Kitas II ir V. Bazilaukas; saugai — Pilkauskas, Tėvelis, Jeršovas; puolėjai — Kėvalaitis, Kitas I, Adomavičius, Pliuškevičius ir Grybauskas.

Stalo teniso turnyras Bamberge

S. m. rugsėjo 14 ir 15 d. vokiečių sporto klubas FC Bamberg rengia plataus masto stalo teniso turnyrą, kuriame pakviesta dalyvauti apie 120 geresniųjų stalo teniso žaidėjų iš angli, amerikiečių ir prancūzų zonų. Iš vokiečių žymesnių stalo tenisininkų kurie dalyvavo šiame turnyre pažymėtini: Mauritz —

pasaulinės klasės žaidėjas ir ilgametis Vokietijos meistrė; Braun — paskutinis Vokietijos meistrė; Vossebein — pulkus bakchando žaidėjas, laimėjęs daugelį turnyrų; daug kitų žinomų stalo tenisininkų iš Bonn, Bielefeld, Dueseldorfo, Darmstadt, Hamburg, Muenchen, Wiesbaden ir kt. miestų.

Idomu pažymėti, kad vokiečiai, žinodami mūsų stalo tenisininkų aukštą žaidimo lygį, taip pat pakvietė dalyvauti šiame turnyre Garunkštį, Gerulaitį, Melių, Adomavičių, Zdanevičių, Andrių III, Tėvelių ir Paškauską. Žaidžiama bus vieno minios sistema penkios konkurencijose.

Tinkamiausi pasirušti šiam Bambergo turnyrui, Oberleningeno (Kr. Nuerlingen) sporto klubo ir stalo tenisininko Meilauis iniciatyva 8. m. rugpjūčio 31 ir rugsėjo 1 d. Oberleningeno rengiamas anksčiau išvardytų mūsų stalo tenisininkų „8 turnyras“ taškų sistema.

Iš Scheinfeldo lietuvių sporto klubo „Vytiš“ veiklos

Scheinfeldo lietuvių kolonija turi puikią krepšinio salę, todėl krepšinininkams sąlygos čia geros ir jas, žinoma, visiškai išnaudoja, dažnai rungdami su kaimyninėmis lietuvių stovyklomis. Iš tokių rungtynių paminėtina Scheinfeldo „Vytiš“ krepšinininkų pergalė prieš Ansbacho krepšinininkus 22:20, prieš Wuertzburgo lietuvių krepšinininkus 27:25, prieš Hanau — 47:23, pralaimėta Wuertzburgo lietuvių „milžinų“ (mažiausias buvo 185 cm) komandai 25:33.

„Vytiš“ krepšinio komandą sudaro: Jokubaitis, Samsonas, Birutis, Merūnas, Lauraitis, Pankstys ir Ciplys.

Nuo krepšinininkų neatsilieka ir futbolininkai, laimėję prieš Ansbacho lietuvių futbolininkus 5:4 ir Rotenburgo lietuvių — 5:1. Kaip teko patirti, rugsėjo mėn. viduryje Scheinfeldo lietuvių kolonija numato suruošti platesnio masto krepšinio žaidynes B. Muiluoio taurėi laimėti.

Mes ieškome savųjų

- 1747. Vaičiūaitė Janina, (24) Rabělsund bei Kappeln a. d. Schlei, ieško Korį šeimos ir pažįstamų.
- 1748. Duobaitė Cecilija, (23) Gross Hesepe Camp, Kr. Meppen/Ems, ieško savo motinos Duobaitės Marcelinos.
- 1749. Bakmanas Andrius, (23) Gross Hesepe Camp, Kr. Meppen/Ems, ieško Bakmanų Richardo, Erik ir Arturo.
- 1750. Kidzaukas Bronius, (23) Gross Hesepe Camp, Kr. Meppen/Ems, ieško giminių ir pažįstamų.
- 1751. Anškininkis Kazys, (24) Lübeck, Artillerie-Kaserne, Litz. Camp, ieško brolio Anškininkio Antano.
- 1752. Narbutas Vladas, (24) Lübeck, Artillerie-Kaserne, Litz. Camp, ieško Paškevičiūtės Albinos.
- 1753. Kutevičius Algirdas, (24) Lübeck, Artillerie-Kaserne, Litz. Camp, ieško tėvų Kutevičių Julijono ir Liudvikos, brolio Marijono ir sesers Stefanijos.
- 1754. Pilypaitė Aldona, Heidelberg, Friedrich-Eisen-Horst 14, prašo atsiliepti pažįstamams.
- 1755. Andriūšiai Andrius ir Ona, Kiel-Friedrichsfort, Lager 39, ieško motinos Andriūšienės Onos.
- 1756. Lukauskas M., gyv. (13a) Bamberg, Markstr. 14, D. Müller, ieško Plešaitės Onos, Dulkienės Justinos, Jamedienės Bronės ir Michailavičiaus Broniaus.
- 1757. Strunga Klovas, Chiemsee a. Chiemsee, Kr. Traunstein, DP Camp, ieško sūnaus Strungos Alberto. Zinančius juo likimą prašo pranešti.
- 1758. Nevardauskas Jonas, Lübeck, Genierstr., Litausches Lager, ieško Vadeiko Frano.
- 1759. Martinaišis Vincas, Geesthacht b. Hamburg, Edmundsthal-Sonnenhauas, ieško dėdės Griekičio Vinco su šeima, Ramanausko Antano su žmona ir Gabrielavičiaus Vladio su šeima.
- 1760. Linertinė Ursulė, Zeven-Seedorf, Kr. Bremerörde, DP Baltic Camp, Lithuanian Groupe, ieško savo vyro Linerto Jono ir sūnų Linertų Adolfo ir Broniaus su šeima.
- 1761. Pleksys Juozas, Zeven-Seedorf, Kr. Bremerörde, DP Baltic Camp, Lithuanian Groupe, ieško pusbrolio Šneiderio Jurgio ir motinos Pleksienės Agnės.
- 1762. Valdmans — Bruzevičius Augustė, (13a) Hershbruck, DP Camp Latvian, Letten-Lager, ieško sesers Rudienės Lynos ir jos vyro Rudeno Augusto.
- 1763. Bagutskis Kazimieras, Lebenstedt IV üb. Braunschweig, Kleines Arinsbruchstr. 12, ieško Geogėvičių ir Šimkevičių šeimų, taip pat kitų giminių ir pažįstamų.
- 1764. Zaleckis Jonas, Lübeck, Artillerie-Kaserne, Litausches Lager, ieško sūnaus Zalecko Stasio, kitų giminių bei pažįstamų.
- 1765. Vadauskas Tadas, (23) Oldenburg i. O., Litausches Lager „Unterm Berg“, ieško motinos Vadausienės Anelės ir brolio Vadausko Jono.
- 1766. Česnauskas Antanas, 525 (R) Mil. Gov. Det. Borghorst, Sub-Area E 41 Via Münster, ieško savo žmonos Česnausienės Juzefos ir sūnaus Česnausko Antano.

- Zinančiai jų likima prašomi pranešti.
- 1767. Vilniskas Juozas, (13a) Ansbach, Hindenburg-Kaserne, Litausches Lager, ieško savo žmonos Vadausienės-Vilniskienės Nastės. Zinančiai jos likimą prašomi pranešti.
- 1768. Kapliauskas Stasys, (14) Kirchheim-Teck, Kr. Nürtingen, Krehenstr. 14, ieško inž. Bagdono Jono, sesers Kapliauskaitės-Bagdogenės Bronės ir pažįstamų.
- 1769. Laukaišis Juozas, (13a) Scheinfeld, DP Camp 659, Litausches Lager, ieško Laukaišienės Marytės, Laukaičių Viktoro ir Leonidijos, Tomkijū Jeronimo ir Antaninos, Leonijevų Petro ir Verutės.
- 1770. Jurevičius Stasys, P.V. Camp 370 2. R.N. RIMINI Enclave Naples Italy (Via Hannover) Italia, ieško giminių ir pažįstamų.
- 1771. Aškus Albinas, Washington 1, D.C., 200 Massachusetts Avenue NW, USA, ieško mokytojų Aperavičiūčių Amelijos ir Aleksandro, Subatavičiaus Juozo, studijavusio Vilniaus universit ir mikt. Ažuko Juozo.
- 1772. Norvilis Nellie (Norvilūitė), New York 21 N.Y., 4 E. 66 Str., ieško Viederio Petro, Staankų Domo ir Makso ir Norvilų Benio ir Genovaitės.
- 1773. Milniskis Kazys, Kassel-Oberwehren, Mattenberg-Lager, ieško Jursiaus Justino, Milniskytės Valės, Maželos Augustino ir Siudeikio Antano.
- 1774. Sukys Astanas, Kassel-Oberwehren, Mattenberg-Lager, ieško Šukio Stasio, Palkino Petro, Palkino Jono, Palkinytės Liudos ir Dauginio Alfredo.
- 1775. Stakauskas Aleksas, Göttingen, Litausches Lager, ieško Stakauskienės ir Daubaro Kr. Myrės.
- 1776. Barygis Jonas-Vaclovas su šeima ieško giminių ir pažįstamų. Laiškus siųsti per Mūsų Kelio Redakciją.
- 1777. Lukošius Petras, Lager 3 N.P.T. National Block Balten, Italien, ieško giminių ir pažįstamų.
- 1778. Snelius Emilis, ieško savo žmonos Snelienės Martos, giminių ir pažįstamų. Pranešti: Liudžius Jonas, (13a) Landshut, Litz. Camp, Lehbühstr. 5.
- 1779. Karvaišis Evaldas, Bremen-Horn, Riensberger Str. 113, ieško savo žmonos Karvaišienės-Stelmokaitės Onos ir brolio Karvaišio Gustavo.
- 1780. Kirvališkis Jonas su žmona ir 2 dukterim, Dansk Røde Kors Leji Nymdegab, P. Norre Nebel Danmark, ieško sūnų Kirvaličių Jono, Alfonso ir Juozo.
- 1781. Jablonskis, Dansk Røde Kors Leji Nymdegab, P. Norre Nebel Danmark, ieško savo žmonos Jablonskienės Stėfos ir dukters Jablonskytės Aleksandros.
- 1782. Rauba Felicijonas, Tübingen, Neuest. 15, ieško Sidausko Vytauto.
- 1783. Zavickienė-Paškauskaitė Valentina, (13a) Ansbach, Hindenburg-Kaserne, Litausches Lager, ieško tėvo Paškausko Jono, Paškausko Frano, Paškausko Broniaus, Paškauskaitės Ursulės ir Paškauskaitės Bronienės.
- 1784. Vėbeliūnė Magdė, (13a) Ansbach, Hindenburg-Kaserne, Litausches Komitee, ieško savo vyro Vėbeliūno Albino.
- 1785. Galžauskas Pranas, (13a) Lohr, DP Hospital 24, ieško Bukio Kazio, kun. kan. Valaieko Juozo, Senkaus Vytauto, Švedo

- Jono, Simokaitės Onos. Zinančius jų likimą prašo pranešti.
- 1766. Bivėlis Jonas, Memmingen, Kalchstr. 14, ieško sūnaus Bivėlio Algirdo-Jono ir Rakausko Vytauto, buv. prie Labiau, paimitų apkašų kasti. Zinančius jų likimą prašo pranešti.
- 1767. Buloiėnė Kotryna (Dillingen/D., Litausches Lager) — Štiklo Fovilio, gyvenusio Rumburge prie Dresdeno.
- 1768. Ingelevičienė Olga, Kempen (Allgäu), Rottachstr. 15, Litz. Lager „Vytautas“, ieško sūnaus Ingelevičiaus Dionyzo.
- 1769. Miecevičius Vaclovas, Bayreuth, Wendenhöfen, Camp Mack, ieško Miecevičiaus Karolio.
- 1770. Sergas sūnus Seferis Ričardas, ieško tėvo Seferio Ričardo, Kriepitės ir Jomarių E. V. L., Wiesbaden, DP Camp, E. II-62.
- 1771. Jasūnėnė Samperijona, Ettenheimmünster, Kr. Lahr (Baden), Kurhaus, Baltisches Lager, ieško sūnų: inž. Jasūnės Povilo ir Jasūnio Stasio.
- 1772. Jarušis Juozas, Itzehoe (Holst.), Kaiserstrasse 12-II, Jarušio Juliaus, s. Felisko, ir pažįstamų.
- 1773. Janulynėnė Eva, Kloppenberg i. O., Grönheim b. Molbergen, bei Ww. Niebauz — sūnaus Juozo Jeskausko su šeima ir Kairakčio Jono.
- 1774. Ponomariovė Alina, (13b) Ingolstadt, Elbracht-Kaserne, Litausches Lager, — sūnaus Ponomariovo Eugenijaus.
- 1775. Totilas Stasys, Kassel-Oberwehren, Mattenberg-Lager, — giminių ir pažįstamų.
- 1776. Strūngienė Eugenija, (23) Zeven-Seedorf, Kr. Bremerörde, DP Baltic Camp, Lithuanian Groupe, — savo vyro Strūngio Jurgio.
- 1777. Kun. Valevičius Vincas (Biberach/Riss, Gymnasiumstr. 29) — giminių ir pažįstamų.
- 1778. Bondurfiėnė-Grigaliūnaitė Marija (Oldenburg i. O., DP Camp Wehnen) — savo vyro Bondurfo Adomo. Turintieji apie jį bei kitų žinių prašomi atsiliepti.
- 1779. Geigolienė Petrė (Oldenburg i. O., DP Camp Wehnen) — savo vyro Geigoto Juozo.
- 1780. Uselėnė Juzė (Oldenburg i. O., DP Camp Wehnen) — sesers Valenės Elzbiutos su vyru Valumi Jurgiu, prieš kaptuliaciją gyv. Sudetuose.
- 1801. Abromaitis Mečys (Muna-Münster bei Dieburg, Camp 559) — motinos Abromaitienės Genovaitės ir sesers Abromaitytės-Vencovičienės Ninos, pask. metu pastebėję vienoje.
- 1802. Barakauskas Leonas (Muna-Münster bei Dieburg, Camp 559) — Barakausko Alfonso, Čiuprinsko Juozo ir pažįstamų.
- 1803. Kubilius Albertas (Muna-Münster b. Dieburg, Camp 559) — žmonos Kubilienės-Vaičiūnaitės Emilijos ir pažįstamų.
- 1804. Didoris Mykolas (Geesthacht b. Hamburg, Edmundsthal - Sonnenhauas, DP Hospital) — sūnaus Didorio Jurgio, gyvenusio Eilwangen/Jagst.
- 1805. Sturonas Zenonas (Seedorf-Zeven, Kr. Bremerörde, Baltisches Lager, Litausches Post) — savo brolio Sturono Alfonso, 1945 m. vasario mėn. pradžioje buv. Gotenhafen'e. Zinančiai apie juo likimą prašomi atsiliepti.

- 1806. Berninas Jonas (Geesthacht, Spakenberg, Litausches Lager) — Juozapavičius Henrikio.
- 1807. Augaičiai Juozas ir Agota (Neumünster i. Schleswig, Endorfer Str., Litausches Lager B.) — sūnaus Augaičio Vinco ir dukters Augaitytės-Maculienės su vyru. Zinančiai apie jų likimą prašomi pranešti.
- 1808. Nenoria Viktoras (Memmingen, Litausches Komitee) — sūnaus Nenorio Juozo, dukters Dautojienės Kazės ir Dautio Juozo.
- 1809. Andruskėviėnė Elena (Nürtingen/Württ., Eugenstr. 39) — Levecko Stepo, palaidus iš Regensburgo belaisvių stovykloje. Zinančiai prašomi pranešti jo adresą.
- 1810. Jankauskas Jonas (Schleswig-Tolk, Litausches Lager) — giminių ir pažįstamų.
- 1811. Snelius Emilis (31/165 Assembly Centre, [21] Borghorst b. Münster) — savo giminių ir pažįstamų.

Lietuviai-belaisviai, esantieji Prancūzijoje, ieško savo giminių, artimųjų ir pažįstamų.

- 1812. Petraitis Julius, adr.: No. Matricule 1500727, Depot No. 165, Designation du Depot Montpellier, France.
- 1813. Peteraitis Jonas, adr.: No. Matricule 502285, Depot No. 165, Designation du Depot Montpellier, France.
- 1814. Kapietus Adolfas, adr.: No. Matricule 502279, Depot No. 165, Designation du Depot Montpellier, France.
- 1815. Enzelaitis Richardas, adr.: No. Matricule 502278, Depot No. 165, Designation du Depot Montpellier, France.
- 1816. Kleinas Eduardas, adr.: No. Matricule 502284, Depot No. 165, Designation du Depot Montpellier, France.
- 1817. Seferis Bruno, adr.: No. Matricule 502281, Depot No. 165, Designation du Depot Montpellier, France.
- 1818. Jokubaitis Fernandas, adr.: No. Matricule 502276, Depot No. 165, Designation du Depot Montpellier, France.
- 1819. Furmanas Pranas, adr.: No. Matricule 502280, Depot No. 165, Designation du Depot Montpellier, France.
- 1820. Radaišius Richardas, adr.: No. Matricule 502282, Depot No. 165, Designation du Depot Montpellier, France.
- 1821. Zandavas Richardas, adr.: No. Matricule 502277, Depot No. 165, Designation du Depot Montpellier, France.

MUSŲ KELIAS

Išėina kartą savaitėje, ketvirtadienį
Dillingen a. d. D., Lietuvių Stovykla
Leidžia Redakcinis Kolektyvas:
Vyr. Redaktorius D. Penikas,
Redaktorai — Ai. Laikūnas ir
Ant. Mustelkis

Permitted by Military Government
Printed by Manz in Dillingen a. d. D.

Paskiro Nr. kaina 0.75 RM.

Už Paryžiaus konferencijos sienų

Vakarų Sąjungininkai nepalieka Europos

Praejusios savaitės tarptautinė situacija Paryžiaus konferencijai paliko dideliame šėšelyje. Tebevykstančių reikšmingų akivaizdžių taikos konferencija pasidarė tartum tanki užuolaida, kuri pridengia tikruosius faktus. Tačiau jie ir tokiuose sąlygose vistiek išsiveržia aikštėn ir kai kas mėgina tauti vadinti „nervinio karo pradžia“. Jei mes šio termino ir nelaikysime tikru, tai vis dėlto reikės sutikti su tuo faktu, jog tarptautinė padėtis verčia būti apdairiems.

Nervingai situacijai atsirasti pirmiausia padėjo Dardanėlių ir Bosforo problema. Pasirodė, kad šia problema susidomėjo ne tik Sovietų S-ga, kaip jos kėlimo iniciatorius, bet taip pat ir Vakarų Sąjungininkai — JAV Valstybės, D. Britanija ir Prancūzija. Dar turkai nebuvo atsakę į sovietų įteiktą turkams nota, kaip JAV Valstybės ir D. Britanija savo ruožtu taip pat buvo pasiuntusios notas sovietams. Kaip sovietai (t) tai reaguos, dar nežinia, bet jau ateina žinių, jog sovietai vykdė plataus masto arterijos manevrus netoli tu gindžiamų sričių. Taip pat nemaža kariuomenės suvartauka ir Bulgarijoje, netoli Europinės Turcijos sienos.

Taikingas ginčo sprendimas

Esamą padėtį sutirštino Jugoslavijos elgesys su draugingos Amerikos lėktuvų pašovimu. Šis incidentas, įvykęs Sovietų Sąjungos kontroliuojamoje valstybėje, tarptautinę situaciją žymiai pastrino, ypač po to, kai JAV Valstybės pasiuntė Jugoslavijos vyriausybę ultimatyvine nota, reikalaujant per 48 val. atsakymo. Į JAV notą gana greit reagoavo Jugoslavijos vyriausybė ir tuojau paleido pirmojo lėktuvo įgulą.

Ar Amerikos vyriausybė imsis dar kurių žygių, ar ją patenkins Tito atsakymas — dar nėra visai aišku.

Dėl šio įvykio Amerikos spauda nurodo, jog ji, būdama galingiausia pasaulio valstybė, vis dėlto nepanaudojo karinių represijų, bet numatė tik taikias priemones, jei tam būtų buvę reikiamas. Amerika gali, jei bus reikiamas, kreiptis į JT Saugumo Tarybą ir sprendimą rasti įstatyminiu keliu. Tokios priemonės, aišku, veda į taiką. Tuo tarpu Jugoslavijos metodas, naudotas draugingam kraštui, išėjo konfliktu ir priekabū.

„New York Times“ dėl šio įvykio rašė, jog sovietinis pasaulis turis pasitrinkti draugiškumą, jei nori, arba ginčioti oponentą. Vadina, pasirinkti aiškias.

Ukrainos priekaištai Graikijai

Sovietinė Ukraina įteikė JT Saugumo Tarybai skundą, kad Graikijai mėginanti provokuoti karą su Albanija. Šis faktas yra tuo charakteringas, jog jis išėina iš sovietinio pasaulio, kuris nuolat kelia bet kokius nesuipratimus. Manuškis nurodo, jog britų ka-

riuomenis buvimas Graikijoje esąs „principinis faktorius“, kuris Balkanuose drumsčia situaciją, ir kad Graikijos vyriausybės vedamoji politika gresianti taikai. Toliau Manuškis paminėjo, jog numatytas Graikijoje referendumas esamos sąlygos esąs priešingas buvusio karo tikslams, kuriuos sąjungininkai karo metu ir po jo yra paskelbę, pasisakydami, jog pripažįstama teisė kiekvienai tautai laisvai pasirinkti savo krašto vyriausybės formą ir likimą.

Tikslai yra gražūs, bet sovietinis pasaulis užmiršo, jog jų globoje okupuotos tautos dar liki šioi neturėjo jokios politinės laisvės. Gera priminti kitiems, bet naudinga būtų ir pas save pasišalvinti.

Amerikos spauda nurodo, jog sovietai šiuo žygiu nori nukreipti pasaulio dėmesį nuo Jugoslavijos įvykių.

Paminėti Europos įvykiai amerikiečių spaudoje davė progos pasisakyti apie „nervinį karą“, kuris išaukš visuomenėje tam tikrą nerimą. Prie šio įtempimo prisidėjo Amerikos ir Britanijos laivyno vienėtu judėjimas Viduržemio jūroje. Britu karo laivai naikintuvai yra atvykę draugiško vizito į Istanbulą. JAV 8 karo laivai taip pat papildys Viduržemio karo laivyną.

Tur būt, dėl tų pačių įvykių numatomas susitikimas Atlante prezidento Trumano ir Atlee. Kiti šauk, jog ir Prancūzijos galva ten būsis, nors aukštias Prancūzijos užsienio reikalų ministerijos pareigūnas šį gandą paneigė.

Namažį misle sudaro raketų siuntimas per Švediją ir paskutiniu metu — per Daniją.

Ne be reikalo amerikiečių spaudoje pasirodė žinia, jog karo departamentas svarstas ar bent rekomenduojamas sugrįžti iš Europos amerikiečių karių šeimoms. Tačiau šis faktas nėra dar tirtai pabrėžtas. Paskutiniems žiniomis, vienas laivas su šeimomis išplaukė į Europą. Daugumas moterų pareiškė, jog jos vistiek keliaujančios pas savo vyrus, nors esama padėtis ir netikra. Kai kas šią situaciją prilyginė prieškarinei, kada amerikiečiai kraustėsi iš Tolinimų Rytų.

Nežinrint įtemptos tarptautinės situacijos, reikia šiaip ar taip laukti vėl atoslūgio, kuris vis dėlto nerodo didėles tendencijas. Jei ir būna atoslūgiai, tai jie dažniausiai lokalinio pobūdžio.

Baigiant reikia paminėti Litvinovo pašalinimą iš užsienio reikalų ministerio pavaduotojo pareigų. Jo postas numatomas perleisti F. Gusevui, kuris šiuo metu yra ambasadoriu Londono.

Litvinovo nušalinimą diplomatiniškai sluoksnai įvairiai komentuoja. Nurodoma, jog jo įvesti politika — bendradarbiavimas su kapitalistiniu pasauliu — neatitinkanti „Politbiuro“ linijos ir todėl jis turis pasitraukti.

Įvairios žinios

Pasaulinė kronika

- Harold C. Urey, Nobelio premijos laureatas, pareiškė, jog Jungtinėms Valstybėms gali būti naudinga kariuotė, kad galėtų kontroliuoti pasaulį nuo atominių bombų, kolei kiti jų dar nepasigaminio. Dr. Urey Nobelio premiją gavo 1934 m. už darbus chemijos srityje, už sunkaus vandenilio atradimą.
- Gen. leit. James H. Doolittle, kuris pirmą kartą vadovavo Tokijo puolimui, atvyko į Stockholmą trumpo vizito.
- Triesto uoste JAV kreiserijje kilęs gaisras ir šiek tiek jį apgadino.
- Rusija remia Švedijos ir Islandijos priėmimą JTautas.
- Britų karinės pajėgos pamėgė į savo rankas Vokietijoje geležies ir plieno pramonę.
- Tarptautinis studentų sąskrydis, įvykęs Prahoje, praėjo politinėje atmosferoje, kaip reikalauja esama to krašto padėtis.
- Dvieju vokiečių partijų vadai įteikė Berlyne Kontrolės Tarybai memorandumą dėl rytinių Vokietijos sričių grąžinimo atgal. Jame nurodoma, kad lenkai nėra apgyvenę nei apdirba žv žemųjų plotus, o vokiečiai kenčia neprietikiū.
- Gautais duomenimis, šių metų kviečių derlius esąs didesnis, negu pernai buvo. Iš 12 Europos kraštų — Airijos, Ispanijos, Portugalijos, Italijos, Austrijos, Cėkoslovakijos, Prancūzijos, Belgijos, Olandijos, Vengrijos, Graikijos ir Rumunijos — numatoma gauti 830 milijonų bušelių (bušelis = 35 litrams) kviečių, arba 30% daugiau negu praejusiais metais. Prieš karą šie kraštai gaudavo 1.115.567.000 bušelių. Iš Amerikos numatoma atvežti 250-350 milijonų bušelių kviečių, nes Europai dar truks savo gamybos.
- Garasuis dirigentas Arturo Toscanini, davęs kelečą koncertų Italijoje, iš Ženevos vėl atsiskrido į Naujorką.

- JAV laivynas, vizitavęs Portugaliją, išvyko Gibraltarą kryptimi.
- Amerikiečių liudininkas pareiškė, kad JAV Valstybių lėktuvus buvo pasautas iš amerikiečių gamybos lėktuvu. „New York Times“ laikraštis šio, kad JAV Valstybės pareikalautų grąžinti lėktuvus, kurie 1942 m. buvo duoti pagal nuomos-skolinimo sutartį. Toliau tas pats laikraštis primena taip: „Mes galime eilgtis su sovietiniu pasauliu kaip su draugais, jei jie taip nori, arba kaip ginčioti oponentai, jei jie norėtų tokio būdo“.
- Jugoslavija iš UNRRA-os per 1946 m. birželio mėn. gavo gėrybių už 315.778.000 dolerių, tuo tarpu drauginga Graikija — 280.675.000 dolerių vertės.
- Rusai konfiskavo vokiškus laikraštus, kurie buvo atspausdinę SPD vado kalbą, nes ten buvo nusiskundę dėl partijų sunkumų rusų zonoje. Amerikiečiai įteikė Berlyne protesto nota dėl spaudos laisvės varžymo.
- Kinijos komunistų kablėtojas pareiškė, jog 3 milijonų mobilizacija reguliaris ir rezervinis kariuomenės esanti pilname judėjime, bet tai tik „apsigynimui“.
- Amerikiečių lėktuvams uždrausta nulesiti Budapeštį ir Belgrad aerodromuose.
- Tito griežtai uždraudė šaudyti į amerikiečių lėktuvus, net jei jie skristų ir be pranešimo. 7 JAV lėktuvai, kurie buvo pirmajame pašautame lėktuve ir internuoti, jau paleisti.
- Palestinoje 5 britų divizionų ir 15.000 policininkų kaulia gen. Sir Evelyn įsakymo dėl mirių neteistųjų 18 žydu. Palestinos saugumas esąs pavojuje, nes pagrindinis žydu judėjimas užilarnuotas. Jei neteistuosius sušaudys, gali kilti nauja riaušiu bang.
- Vienu britų divizija išvyksta iš Italijos į Palestiną. Pabėgėliai žyda, vyksta laivais į Palestiną, nukreipiami į Kypros salą. Žydu atsivai tariasi su gen. McNarney.

- Raketos pradėjo lėkti ir per Daniją, kaip jos skrido per Švediją.
- Rusų užimtoje Vokietijos zonoje neleidžiama dalyti gautų iš Amerikos pakėtelių. Nesitikiama, kad būtų leista juos padalyti ir Berlyne, rusų sektorijje.
- Kongreso karo komiteto nariui, sugrįžė iš Aliaskos, tvirtina, jog Aliaska, tas milžiniškas kraštas, turis būti pakankamai apginkluotas, kad galima būtų apsaugoti nuo galimos invazijos.

- Vienas jų žurnalistas pareiškė, kad „niekad neturi būti atakos iš šiaurės, kaip tai buvo Pearl Harbour puolimas“.
- Atlanto navigacijos šefas pradėjo savo inspekcine kelionę į Europą.
- Du britu karo laivai naikintuvai atvyko draugiško vizito į Istanbulą Turkiujoje.
- Suomija pripažino Filipinų naująją respubliką.
- D. Britanijoje vokiečių belaisvų dar 388.000, iš kurių apie 212.000 dirba žemės ūkyje, o kiti prie kitų darbų.
- Ukraina įteikė JT Saugumo Tarybai skundą dėl Graikijos, būk ji provokuojanti karą su Albanija.
- Rusai yra paprašę JAV Valstybes, kad jos atsianktį savo jūrų atase iš Archangelsko ir Vladivostoko.
- Molotovas ir Manuškis, abu sovietų ministrai, apėjo tribūną dar prieš Bidault kalbą, kurią jis turėjo pasakyti šventinai Prancūzijos išvadavimo metines. Jie abu sėdėjo antroje eilėje, alfabetine tvarka.
- Gen. majoras F. A. Keating, amerikiečių komendantas Berlyne, pareiškė protestą dėl to, kad rusai konfiskavo amerikiečių zonoje leidžiamus laikraštus — „Tages-Spiegel“ ir „Neue Zeitung“, nes Jusse buvo įdėta Neumanno, nepriklausomų socialdemokratų vado, kalba, kuriuoje nurodė, jog rusų zonoje jo partijos veikla suvaržyta.
- Rusai Berlyne stiegia pranešė, jog jie daugiau neduosia Berlyniui daržovių. Iki šio lie pripildavo daržovėmis visas Berlyno zonas. Priekšaičių rusai nenurodė.

Sovietai Vokietijos zonoje gamina ginklus

UP iš Berlyno praneša, kad JAV, Prancūzija ir D. Britanija pradėsiančios iš naujo reikalauti, kad būtų patikrinta visose Vokietijos zonos, ar pilnai yra nuginkluota Vokietija. Šis reikalavimas remiamas Britų oficialiu skundu, jog Sovietai tebetiesia savo zonoje ginklų gamybą.

JAV Valstybių rimit šaltiniai taip pat pateikia panašų pranešimą apie rusų ginklų gamybą Vokietijoje. JAV karo vadovybė pareiškė, kad ji žvalieną žinojusi, jog aukščiausia slaptoji žvalyba gavusi daugelį pranešimų apie sovietų veiklą.

Britai jau prieš metus žinojo, kad sovietai gamina ginklus ir Bevinas 4 ministerių taryboje iškėlė klausimą dėl nepažįstų įtarinėsiu patikrinimo.

Šiuo žygiu sovietai yra „pažeidę Potsdamo nutarimą“.

Sovietai trukdo taikos organizavimą

Salt Lake Cny. Buves JAV prezidentas Herbert Hooveris rugpjūčio 12 d. pareiškė, kad Sovietų darbininkų „penktoji kolona“ skleidžianti visame pasaulyje netvarką, jog Sovietų Sąjunga galėtų konsoliduoti pasaulinę politiką savo pozicija.

Ponas Hooveris, kuris neseniai grįžo iš pasaulinės inspekcinės kelionės po badaujančius kraštus, pridūrė, jog pasaulyje labiau dominuojanti baimė ir netvarka, negu vilts ir patikėjimas, ir kad dabar esą mažiau laisvų tautų, negu tai buvo prieš šį karą.

„Vokietijos suskaldymas ir mėginimas vokiečių tautą redukuoti į nuolatinį skurdo lygį gali vieną gražią dieną išaukti kitą eksploziją“, patvirtino Hooveris.

„Šiandien visų tautų, išskyrus Rusiją, universalus noras yra sukurti taiką. Pagal mano išpūdi, Rusija trukdanti, kad galėtų laiką išlošti ir visą nekomunistinį elementą elimiuoti.“

Komunistinė Mandžūrija

AP iš Nankino praneša, kad Kinijos komunistai yra paskelbę, jog jie Harbine sudarė nepriklausomą Mandžūrijos komunistų administraciją ir kad jie nestatėsia su Centrine Kinijos vyriausybe dėl koalicinės vyriausybės sudarymo, kol nebus sustabdytos kovos.

Naujoji administracija sudaryta iš 86 rinkimų delegatų, kilusių iš įvairių Mandžūrijos sričių. Ši vyriausybė sudaritus taikingos Mandžūrijos programą.

Morganau pasitraukus

Vyr. UNRRA-os direktorius La Guardia pranešė, kad vietoje pasitraukusio gen. Sir Frederik Morgano yra paskirtas UNRRA-os repatriacijos direktorius Vašingtone Meyer Cohen.

Pasitraukimas esąs susijęs su pasklidusia žinia, jog gen. Morganas neva nurodęs, kad Sovietų Rusija UNRRA-ą naudojanči informacijos rinkti apie sąjungininkus vakarų teritorijose.

Jau žiemą buvo sudaryta pasaulinė senacija apie tai, kaip iš Europos išsiunčiami gerai organizuoti, finansškai aprūpinti žyda. Tokiems gandams tuojuo pasipriešino žydu organizacijos, apsaukdamos Morganą antiseimium. Kaip atsimename, tada gen. Morganas turėjo pasitraukti, bet buvo dar išlaisdinatis. Dabar, kada dar daugiau jam priekaištų pa-

darė, jis turėjo palikti šį Vokietijoje esančių DP globos postą.

Netrukus gen. J. T. McNarney La Guardiajos padarytus priekaištus karinėms pajėgoms atėmė. Jis nurodė, kad amerikiečių zona vis dar esanti atvira daugumui žydu ir persekiojantiems DP. Jis priminė, kad dar apie 100.000 žydu yra pasiruose pabėgti iš Lenkijos. Be to, spaudos konferencijoje jis paminėjo, jog buvo suketas vienas slaptosios policijos NKVD agentas, kuris jau sumistas ir pagal sustartą perduotas rusų įstaigoms.

Naujasis UNRRA-os šefas Meyer Cohen Vokietijoje nurodė, jog UNRRA-os personalas bėgias sumazintas.

JAV įteikė griežtą nota Lenkijai

AP praneša, kad JAV Valstybių vyriausybė yra įteikusi griežtą nota Lenkijos vyriausybei. Notoje protestuojama prieš „priepaudo veiksmus, kurie turėjo normaliam demokratiniam veikimui“ krašte pasireikšti. Įteiktoje noteje kaltinama Lenkijos vyriausybė, kuri leidžianti politinį persekiojimą, vykdanč arėtus, cenzūrą, administratyvinį įsiterpimą ir kitokius veiksmus.

Notoje prašoma garantuoti politinę laisvę tautiniuose rinkimuose, kurie bus š. m. lapkričio mėn.

Panašią griežtą nota yra įteikusi ir D. Britanijos vyriausybė Lenkijai.

Atominės bombos vaidmuo

Viceadmirolas W. H. P. Blandy, kuris vykdė atominės bombos bandymus Bikini salyne, pareiškė, jog atominė bomba esanti „didelė grėsmė“ visam žemynui ir todėl turis būti rastas būdas ją prasiūliti iš karo arsenalo. Prieš atominę bombą dar nesą apsigynimo priemonių. Nežinrint pasipriešinimo, atominės bombos jūrų gilumoje bandymai bus vykdomi.

Senatorius Carl A. Hatch, prezidento Trumano specialaus komiteto atominės bombos evoliucijos pirmininkas, kuris ka tik sugrįžo iš Bikini bandymų, pareiškė, jog „žmogus mokslo srityje yra tiek toli pažengęs, jog karas toliau pasidaro nebegalimas. Dabar nieko neaprailo turėti karui pašalinti.“

Ar bus amerikiečių šeimos grąžintos?

Vašingtonas, AP. Pranešama, kad karo departamentas svarstas planą visais klausimais, kurie liečia esamą padėtį. Esą iškilęs amerikiečių šeimų iš Europos atgal ir Amerika grąžinimo klausimas. Įstaigos kol kas atsisakančios pasisakyti, ar jos rekomenduojančios šeimų grąžinimą ar dar svarstanočios.

Krizės su Japonija metu karių šeimoms taip pat buvo grąžintos iš Filipinų arba ir iš kitur.

Trumano ir Atlee susikišimas?

Paryžiuje paneigiami gandai, kad ir Prancūzijos ministeris pirmininkas būsis pakviestas į britų ministerio pirmininko Clement R. Atlee ir prezidento Trumano pasitarimą, kuris neva esąs numatytas atlikti Atlanto vandenynė.

Danijoje įvedamas turto mokestis

Danijos finansų ministeris pateikė įstatymo projektą, pagal kurį Danijoje numatoma įvesti vienkartinį turto ir jo prieaugio mokestį. Šis įstatymas palieš visus fizinius ir juridinius asmenis, iš dalies sumazindamas jų turto prieaugį, atsiradusį tarp 1939 ir 1947 metų. Neapmokestinamo turto maksimalumas yra 30.000 kronų. Mokestį turės mokėti 50-60.000 asmenų ir imonių, jo vidurkis sudaro apie 20% turto vertės.

Įstatymas numato, kad šis mokestis pravedamas priverstinės valstybės paskolos forma. % mokestis normas didėja pagal apmokestinamo turto vertę. Pav., 80.000 kronų turto tenka 5%, gi 1 milijonui kronų — jau 12,5% ir t. t. Už išrinktas mokestis sumas išduodami valstybės paskolos laškai, terminuoti 1952 m. su 2% palūkanų. Finansų ministerio aiškinimu, Danija turėjusi pakelti tam tikrą karo našta, ir valstybė buvusi tautinio banko atitinkamai finansuota. Sparių su tuo žymiai padidėjusi banknotų apyvarta, dabar siekiant 5 milijardus kronų, vietoj normalios 1 milijardų sumos. Šis banknotų perteklis sudaręs pavojų ūkinei krašto stabilizacijai. Pasilytų įstatyminių priemonių pagalba būtų galima išmesti iš apyvartos apie milijardą kronų. Ta suma sumažėtų valstybės skolos Danijos tautiniam banko.

Perijodinės spaudos...

(Pradžia 1 pusl.)

Jei negalėtume su daugiau ko šiose tremties sąlygose leistas, kad prideramai būtų šis rimtas įvykis atzėndintas, tai bent, atrodo, visai vietoje būtų suaukkti kuklų laikraščio bendradarbių suvažiavimą, tikslu pasidalyti mintimis. Tuo būdu būtų progą ir redakciniam kolektyvui siekti į glaudesnį kontaktą su ta laikraščio armija, kuri eilutėmis perduoda visa tremtiškojo gyvenimo pulsą. Deja, banuangojančio gyvenimo sąlygos diktuoją visą kalbą. Pakutinėje visas stovyklas pailietę įvykiai, neaplenkė ir šio laikraščio giminėis, kurių įvykių yra išmūsta iš buvusių gyvenimo sąlygų, ir tarsi sudrūkdo ir geriausių norų pasireiškima. Bendradarbiai tetai gerai suprantą ir atleis, o skaitytojų mesmetinių progą patiekisime tam tikra staisgama. D. P.